[illegible]

[illegible]

[illegible]

91

[illegible]

[illegible]

[illegible] అన్యసంబంధేన [illegible]
ప్రతియోగితాక [illegible]
[illegible]
ప్రతియోగితాకా [illegible]
[illegible]
సంబంధే [illegible] ప్రతియోగిత్వసంబంధేన [illegible]
[illegible] అన్యసంబంధేన [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౪౦

[illegible]

१. साध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नसाध्यतावच्छेदकावच्छिन्नप्रतियोगिताकाभाववद्

२. अत्र प्रतियोगितायां साध्यतावच्छेदकसंबंधावच्छिन्नत्वे निवेशितेऽपि साध्यतावच्छेदकावच्छिन्नत्वानिवेशे ... कसंबंधावच्छिन्नाकाशाभाववत्पर्वत ...

[illegible]

[illegible] ॥२॥

ప్రతి[illegible]వృత్తి తదయం [illegible] తాన్యతరాభావవ[illegible] [illegible]

[illegible] భావవ[illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] భావ [illegible] వృత్తి సంయోగాభావ [illegible] సంయోగాభావ [illegible]

[illegible] సంయోగ [illegible] తరాభావ [illegible]

[illegible] సంయోగాభావ [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] తదభావః [illegible] వృత్తిరితి [illegible]

[illegible] సంయోగ [illegible] భావ [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] వృత్తేః [illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] సంయోగాభావ [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] వృత్తి [illegible] సంయోగ [illegible]

[illegible] సంయోగ [illegible] భావ [illegible]

[illegible] సంయోగాభావ [illegible]

[illegible] సంయోగ [illegible] భావ [illegible]

[illegible] సంయోగాభావ [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] వృత్తి [illegible] సంయోగాభావ [illegible]

[illegible] సంయోగాభావ [illegible]

[illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] ॥६॥

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] సకల [illegible] సాధ్యాభావవ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible] వ్యాప్తిః [illegible]

[illegible] సకల [illegible] సాధ్యాభావ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

धिकरणोसत्वे

३ स्यतेत्वंपिनाव्या॥ः नवाएनहृक्षत्ववान्कपिसंयोगाद्दिसादौतथाविध[illegible]संयोगा॥भाव[illegible]

[illegible]

८= एवं विशिष्टाभावस्य विशेष्याभावविशेषणाभावाभ्यामनतिरिक्तत्वेदृशं विशिष्टसत्त्वादिसाधारणव्याप्तिसंभवेऽप्युपेक्षायां बीजं त्वाहुः

[illegible]

త్రి। ౮౧। [illegible] ఇతి భావః।

[illegible]

త్రి। ౮౨। [illegible]

౪౧

త్వసంబంధేన తత్రాన్వయోపగమాత్ ఏకవిశేష్యతాన్వయే [illegible] ప్రతియోగి [illegible] వృత్తిత్వే [illegible]
[illegible] తాసంబంధేనాన్వయః ఘటో [illegible] ఇత్యాదౌ [illegible] సంబంధేన ఘటత్వ [illegible] ప్రతియోగితావిశిష్ట [illegible] పదార్థః తత్పూర్వ [illegible]
[illegible] విశిష్ట [illegible] ఘటాదిపదార్థ [illegible] సంబంధేన [illegible] ఇత్యాదావపి యోగితాసంబంధ [illegible]
[illegible] ఘటత్వావచ్ఛిన్న [illegible] వృత్తి ఘటత్వావచ్ఛిన్న [illegible] తాసంబంధేనాన్వయః అనుయోగితాయాం [illegible] సంబంధేన [illegible]
[illegible] అన్వయః [illegible] యోగితావిశిష్ట [illegible] సంబంధేన [illegible] అన్వయః [illegible] వృత్తి [illegible]
[illegible] లక్షణా [illegible] సంబంధేన [illegible] ప్రతియోగితావిశిష్ట [illegible] యోగితావిశిష్ట [illegible] వృత్తి [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] లక్షణ [illegible] తాదృశప్రతియోగితాసంబంధేన తాదృశ [illegible] యోగితాసంబంధేన [illegible]
[illegible] వృత్తి [illegible] జ్ఞాన [illegible] మనుమితి [illegible] విషయ [illegible]
[illegible] విషయ [illegible] తాదృశ [illegible]
[illegible] సంబంధ [illegible] ఇత్యాది [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితాయాం [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] లక్షణా [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] తాదృశ [illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధ [illegible] విశిష్ట [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] సంబంధ [illegible] విశేష [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ప్రతియోగితావచ్ఛేదకపర్యాప్త [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శ్రీ ॥ సాధ్యవైయధికరణ్య... [illegible]

౧౪ ... [illegible]

[illegible — handwritten manuscript text in Telugu script, approx. 23 lines]

[illegible — marginal notes in left and right margins]

సూ॥ సా[illegible]సామాన్యం యదధికరణ[illegible]అత్యంతాభావః సా[illegible]యదధికరణం [illegible]

[illegible]

౪౭

[illegible]

[illegible]

శ్రీ శివభూపాలస్తుతి వ్యాప్తిః ౧

[illegible]

नगहृयमनुपारार्थहेतुत्वात् ऊदकसंयोगेनसानुयोगिनोपदार्थाधिकरणत्वमुक्तं ... भाविकरणत्व निरूपणत्वानुजानीत्योदो हेतुत्वादुदकसं... मन्नित्युक्त ...

[illegible]

४८

[illegible]

प्र[illegible]ध्यनिरूपितत्वसंबंधेन[illegible]यत्वानिष्ठ[illegible]योगितायांसा[illegible]वच्छेदकत्वंसाध्यवद्विशिष्टत्वेनसंबंधेनेत्यर्थः ॥

ननु [illegible]

४ भावसत्त्वात्[illegible]स्य[illegible]व्याप्यत्वंनोपपद्यतइतिभावः साध्यवत्त्वं[illegible]

[illegible]णुकपरमाणोकालस्य[illegible]त्वेनात्तीति[illegible]निति[illegible]धिकरणेतवताद्दरमेदप्रतियो[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
భావ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] వతాత్పర్య [illegible] ధికరణ [illegible] తద్వ్యయాత్ ।
[illegible] ప్రసక్త్యా [illegible] ।

నాధికరణత్వాభావాధికరణానాం [illegible] అవృత్తిత్వ [illegible] సంబంధ [illegible] ధాంవనవిరోధ [illegible]
[illegible]

[illegible] సంయోగ [illegible]

[illegible] వనజా [illegible]

తద్వృత్తిత్వం [illegible] ప్రతీతి [illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ప్రసక్తేః ।।

[illegible] ఘటిత [illegible] ధికరణ [illegible] మహాకాలం [illegible] కాలవృత్తిత్వ [illegible]

[illegible] వైశిష్ట్య [illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible] తయోః [illegible] కాలిక సంబంధేన [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ధికరణ [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] ధికరణ [illegible] కాల [illegible]

[illegible] ధికరణ [illegible] తయోః [illegible] ధికరణ [illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] కాలవృత్తి [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible]

కరణానాం తదవచ్ఛేదేన ప్రవృత్త్యన్యతరయోరభావః తత్ప్రతియో [illegible]

[illegible] భావః ఏవ [illegible] తత్ప్రతియో [illegible]

[illegible] తద్భావానవచ్ఛేదకత్వసంబంధావచ్ఛిన్న [illegible]

[illegible] తద్భావ [illegible] నవచ్ఛేదకం [illegible] తద్భావ [illegible]

[illegible]

[illegible] తావచ్ఛేదకసంబంధేన [illegible] కరణానాం తదవచ్ఛిన్న [illegible]

[illegible] కరణ [illegible] భావ ఏవ [illegible] ప్రవృత్తి [illegible]

[illegible] దకసంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] తావచ్ఛేదకసం [illegible]

[illegible] కరణా [illegible]

[illegible]

౭యత్ర్యాపకాధికరణ

[illegible]

౬ యద్విశిష్టాధికరణాం సాధ్యం

[illegible]

[illegible] ధర్మత్వం [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] యన్నిష్ఠ [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక
తావచ్ఛేదక [illegible] సంబంధేన [illegible] వృత్తిమత్త్వ [illegible] అవచ్ఛేదకతా [illegible] తత్ర [illegible] సంబంధేన [illegible] యన్నిష్ఠ [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] యన్నిష్ఠ [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] వృత్తి [illegible] యన్నిష్ఠ [illegible]
[illegible] ॥ [illegible] ॥ ॥

౫౪

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాకాభావే [illegible]

[illegible]

దీధితిః [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

వ౨త్రిత్వ వహ్నిసామా౯ ధూమవహ్న్యాదిత్త్వాం వచ్ఛిన్న [illegible] భావః సాధ్యతావచ్ఛేదక [illegible] ప్రతి

యోగితావచ్ఛేదకత్వం [illegible] [illegible] ప్రతియోగి

నిరూపక [illegible] ధర్మస్య తత్వే ఇతి వ్యాప్తేః [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible]

వప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయా [illegible]

[illegible] శిష్టసత్తా వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితా [illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] ఇతి వ్యాప్తేః [illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాయాం ధూమ [illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధేన [illegible]
[illegible] సంబంధేన ధూమ [illegible] సంబంధ [illegible] సంయోగ సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాక [illegible]
[illegible] తస్య [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగి [illegible] వ్యాపకతా [illegible]
[illegible] సంబంధేన ప్రతియోగి [illegible] ఇతి [illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] సంబంధానాం వ్యాపకతా [illegible] ప్రతియోగి [illegible] వ్యాపకతా [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ఇతి [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] సంబంధ [illegible] వ్యాపకతా [illegible] సంబంధ [illegible]
[illegible] సంబంధ [illegible] వ్యాపకతా [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] వ్యాపకతా [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధ [illegible]

ప్రతియోగిన్యప్రసక్తౌ తథా భావస్య ... । ఇత్యేకః పాఠః।

[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] అభావః తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయా [illegible]

[illegible]

[illegible]

సంబంధేన సాధ్యవత్త్వాత్ః యత్సత్త్వేపి యన్నిష్ఠాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయా సాధ్యతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాయా ఏవ వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం తయా ఇతి వ్యాప్త్యుపపత్తేః కేచిత్తు నిరుక్తాభా
సంబంధేన తన్నిష్ఠత్వేతి తాదృశాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వేన సంబంధేన యత్త్వే విశిష్టమానాధికరణ్యాభావవత్త్వాదిత్వాదా పర్వతత్వాద్యభావప్రతియోగితాయా అపి వ్యాపకతావచ్ఛేదకతాపత్త్యా
పర్వతత్వాద్యభావాభావస్యాప్యలక్షణాఘటితత్వాపత్తేః ప్రతియోగిసమానాధికరణ్యఘటితాభావస్య వృత్తిత్వేన తాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నత్వే ఇతి నానాత్వే తాదృశసంబంధేన ప్రతి
తియోగితావచ్ఛేదకత్వాదిత్వాత్ తదధికరణాంతర్గతాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావారణాయ సామానాధికరణ్యప్రవేశనస్య వ్యాప్తిత్వేతి యత్ర ఘటాభావప్రతి
యోగితావచ్ఛేదకత్వాభావాధికరణత్వం యద్ధికరణాభావప్రతియోగితాసమానాధికరణ్యే తన్నిష్ఠతదభావత్వాత్ ఏతత్కృతం ఘటాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం తస్య సా
నాధికరణ్యప్రవేశనస్య వ్యాప్తిత్వేతి తాదృశాభావస్య సంబంధభేదాత్ ఇత్యాదిప్రతియోగిత్వే యద్ధికరణ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం తద్ధికరణస్య విశిష్టత్వం తద్భాగతత్త్వ
విశిష్టసంయోగాభావప్రతియోగిసమానాధికరణాంతర్గతాభావాంతరవారణాయ తద్వ్యాప్యసంయోగాదిత్వప్రతియోగితాయాం అపి వ్యాప్తిత్వే వ్యాపకతావచ్ఛేదకతా
వ్యాప్తత్వాభావవారణాయ వ్యాప్తత్వాపత్తేః కించ ప్రతియోగ్యనధికరణవృత్తిత్వం తద్భావప్రతియోగ్యనధికరణవృత్తిత్వాభావాదిత్యభావాంతర్నివేశః అత్ర వ్యాపకతాఘటిత ।
కత్వే నాధికరణేతి యస్సంబంధేన ప్రతియోగ్యనధికరణత్వం సాధ్యతావచ్ఛేదకకాలపరిమాణాసాధ్యసామానాధికరణ్యసంబంధేనాపి ప్రతియోగ్యనధికరణాసాధ్యాధికరణప్రతియోగ్యభావవృత్తిత్వాత్
లక్షణవర్ణాదేః పూర్వకాలపరిమాణాదేః సాధ్యతావచ్ఛేదకాలికసంబంధేన ప్రతియోగ్యనధికరణాసాధ్యాధికరణప్రతియోగితాదృశసంబంధవ్యాపకతాఘటిత తద్విశిష్టలక్షణేతి తత్ర
సమవాయాదిసంబంధఘటిత వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకఘటిత తత్త్వాదినా అత్ర తద్భావవమానాయోగవలక్షణానామసమవాయసంబంధావాత్ ఇత్యసంబంధేన విశిష్టానాం
సంబంధస్య వ్యాపకతాఘటితత్వం నను విశిష్టాభావస్యాభావత్వాత్ అవృత్తిత్వవిశిష్టస్యాభావాత్ప్రతియోగిత్వే సంబంధేన సాధ్యవత్త్వాత్ తేన సంబంధేన ప్రతి
యోగ్యనధికరణత్వాదిత్యాంతసాధ్యవద్భిన్నాభావా ప్రసక్తేః నను తాదృశసంబంధస్య వ్యాపకతాఘటితత్వేన తద్విశిష్టాభావస్య సాధ్యతావచ్ఛేదకతాసంబంధస్య
ఇతి తద్వ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రతియోగితాసాధ్యవత్త్వప్రసక్తేః ప్రతియోగివమానాధికరణ్యోపపత్తేః సంయోగాదివాచ్యం తాదృశసంబంధస్య తత్ర సంబంధేన సంయోగాభా
వాదిసాధ్యకప్రసిద్ధౌ యత్ర ఘటాదిమాత్రసంబంధేన తద్విశిష్టసంయోగాభావస్య ప్రతియోగితాయా వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వే సాపి పక్షత్వాత్ అత్ర సంగతిరావద్ధీరితి
లాఘవానవచ్ఛేదకత్వేన సంబంధేన యో ఘటప్రతియోగితావచ్ఛేదకాశ్రయో ధికరణాసాధ్యవత్త్వాదృశప్రతియోగితాంశే వచ్ఛేదకత్వే తాదృశసంబంధఘటిత వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వ
ం ఇతి వక్తవ్యం ఇత్యత్ర సంయోగాభావాదిసాధ్యకస్థలే తద్విషయప్రతియోగితావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య పక్షే తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేద
కావిశిష్టానధికరణాపృష్ఠసాధ్యవత్త్వసంభవాత్ కించ తద్ఘటితతద్విశిష్టాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం తద్వచ్ఛేదకతావిశిష్టాధికరణవృత్తిసాధ్యవత్త్వసంభవాత్

దిత్యా

ఘా

ప్రతియోగితాంశే
ప్యాయాపత్తిః

౮

[illegible] తదవచ్ఛేదకత్వం [illegible] సంయోగ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] సంయోగ [illegible] ప్రతియోగితాక [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] అధికరణ [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిశిష్ట [illegible] అధికరణ [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] అధికరణ [illegible] వ్యాపకతా [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిశిష్ట [illegible] అధికరణ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] ... వ్యాపకత్వేతి [illegible]

నివర్తమానత్వయత్కించిత్సంయోగాద్యభావప్రతియోగితావచ్ఛిష్ట [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాయాం [illegible]

సాధ్యవదసంబద్ధ [illegible] సంయోగాది [illegible]

[illegible] ఇత్యర్థః [illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధే [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

దధి౹ ఏవం దభాం తరికి పి సం[illegible] [illegible]

[illegible]

౧౧౫౯౦ ౧౧౪౯౪

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

౬౦

యాదీనాం ప్రతియోగితాసంబంధేనాధికరణత్వావచ్ఛేదకీభూతాఽపి తాదృశాభావానాం సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన వృత్తిత్వ ... ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన వృత్తిత్వ వ్యాపక
తావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకత్వాభావైరేవ నిరుక్తయావదభావానాం తేషాం తత్తద్విశిష్టాన్యత్వే ... ప్రతియోగితాక ... తాదృశాభావత్వ ...
[illegible]

[illegible]

టీకా: ప్రథమం ఘటపదత్వం [illegible] తు ఘావదంశవిశేష [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శప్రతి [illegible] తథాత్వ [illegible] తత్ర [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తాదృశప్రతి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాక [illegible] తాదృశప్రతీతివిషయః [illegible] తాదృశప్రత్యయ [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాకత్వేన తదభావ [illegible] ప్రతిబంధక [illegible] ప్రతియోగితాక [illegible]

[illegible] ప్రతిబంధక [illegible]

[illegible] తాదృశప్రత్యయ [illegible]

[illegible] తాదృశప్రత్యయ [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితాక [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౯౮

చితస్సరూపాధికరణా [illegible] తృతి కరణానవస్థేదే [illegible]

[illegible] కరణ [illegible] తవృత్తి [illegible] ఠాణా [illegible]

[illegible]

మూ॥ యత్ర కాలత్వం తత్రైవ స్వరూపసంబంధరూపవ్యాప్యత్వమేత్యాద్యర్థాంతరప్రసంగః। హేతుమత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న
భావాత్ స్వవిశిష్టేతి విశేషణాన్తర్భావే సంబంధేనాభావ [illegible] సంబంధేనా [illegible]

[illegible]

౬

భావస్య సకలహేతుమదధికరణావృత్తిత్వేపి గావ్యాప్తేః

ప్రత్యంయు ప్రసంగాత్

[illegible]

వృత్తి

ప ౧౨ వృత్తం గొంపిత్రి తిప్రతీకాం తాదృశధూమవత్వవృత్తి తపవైశిష్ట్య [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible]

२ कथं तु [illegible] भवति [illegible] सत्त्वे [illegible] वर्त्तमाना [illegible]

१ घटत्वाभाववत्त्वे सति [illegible] प्रतियोगितावच्छेदकनिरूपकत्वात् [illegible] लक्षणं

[illegible]

[illegible]

रानतीयताभावानामेकत्वमतेप्यनेकत्वमतेप्येतल्लक्षणस्यसंगमनीयतयागगनाभावेन

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] తా సత్త్వే [illegible] తద్విధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తాదాత్మ్య [illegible] తత్ర [illegible] సత్తా [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] సంబంధేన [illegible] వృత్తి [illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] తా సంబంధేన [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] సంబంధేన వృత్తేః [illegible] లక్షణ [illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] తా [illegible] సంబంధేన [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధా [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తా [illegible] సామాన్య [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధేన [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తా [illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధేన [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రకారతా [illegible]

[illegible] ప్రకారతా [illegible] ప్రతియోగి [illegible] వృత్తి [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

नखा४ गगनावच्छिन्नपटावच्छिन्नकालभेदेन गगनत्वपटत्वाद्यावच्छिन्नपटघच्छिन्न[illegible]भेदेऽचारोपपूर्वमतीकार्यता भसंभवीपी. विकुंडलि न४पा६२

[illegible]

దీధితి॥ [illegible]

[illegible]

మంగలా [illegible]

శ్రీః ॥ అవచ్ఛేదకత్వం [illegible] ॥

[illegible]

[illegible] వస్తుప్రాభావస్య [illegible] [illegible] అభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే [illegible] ॥
[illegible] సంయోగాద్య [illegible] [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్న [illegible] అవచ్ఛేదక [illegible] ॥

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]

(ప్రతియోగితావచ్ఛేదక[illegible])

దీధితిః॥ [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక[illegible] ప్రతియోగ్యవృత్తిసాధ్యసామానాధికరణ్యాభావాత్ ।

[illegible]

దీధితిః॥ సాధ్యతావచ్ఛేదకేతి [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదక[illegible] సామానాధికరణ్య[illegible] ॥

[illegible]

ఏవేతి। యత్సమానాధికరణ[illegible]భావ[illegible]యో[illegible] [illegible]ప్రతిబంధకత్వం నాస్తి తత్త్వం వ్యాప్తమితి మనయుక్తమ్।

౨౦

[illegible]

చద్వితీయాభావ[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వే[illegible]॥ యత్ర సాధ్యాభావవత్త్వ యత్ర[illegible]ప్రకృతానుమితౌ[illegible]సాధ్యం వ్యాప్తి[illegible]

ష్టేతి । ఏవం చ సాధ్యపదం సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్టపరం ఙ్ఞానం చ ప్రకృతసాధ్యతావచ్ఛేదకసమ్బన్ధ[illegible]విషయాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధసంసర్గ[illegible]
[illegible]తీయాభావత్వ[illegible]సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకధూమాభావవత్త్వ[illegible]సాధ్యవత్త్వ[illegible]తత్ర తత్ర ప్రకృతత్వ[illegible]ధూమవాన్[illegible]
మాన[illegible]ధూమవత్త్వ[illegible]ప్రకారకం[illegible]యోగాదిసంబంధేన ధూమవత్త్వ[illegible]ప్రకారకం[illegible]ప్రతిబంధకత్వ[illegible]
[illegible]విరోధిత్వ[illegible]వ్యాప్తి[illegible]సాధ్యాభావపదస్య[illegible]సాధ్యతావచ్ఛేదక[illegible]
[illegible]సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశిష్ట[illegible]సామానాధికరణ్య[illegible]యత్సమానాధికరణసాధ్యాభావ[illegible]వ్యాపకతావచ్ఛేదకం[illegible]వ్యాప్తి[illegible]లక్షణే[illegible]సాధ్యాభావ
పదస్య[illegible]యత్సమానాధికరణ[illegible]భావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ[illegible]యత్సమానాధికరణ[illegible]వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వ[illegible]సమానాధికరణసాధ్యాభావ[illegible]
[illegible]భావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాభావరూప[illegible]యత్సమానాధికరణసాధ్యాభావవత్త్వ[illegible]వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వ[illegible]తదయం[illegible]లక్షణే[illegible]యత్సమానాధికరణ[illegible]
[illegible]తావచ్ఛేదకత్వ[illegible]ప్రకృతలక్షణే[illegible]ఏవం యత్సమానాధికరణసాధ్యాభావ[illegible]వ్యాపకః[illegible]సాధ్యవత్త్వ[illegible]ప్రతి
బంధకత్వాభావః[illegible]లక్షణే[illegible]యత్సమానాధికరణ[illegible]వ్యాపక[illegible]యత్సమానాధికరణసాధ్యాభావప్రమా
[illegible]వ్యాపకతాయాం[illegible]॥ ॥ ॥ ॥ [illegible]॥ [illegible]॥ [illegible]॥ [illegible]॥
[illegible]సాధ్యాభావపదం[illegible]తత్ర[illegible]లక్షణాంతరం ప్రకారాంతర[illegible]సాధ్యాభావవత్త్వ[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ[illegible]విషయ[illegible]
[illegible]ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వాభావ[illegible]ధూమవాన్[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ[illegible]విషయ[illegible]
[illegible]వద్వృత్తిత్వవిషయ[illegible]ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదక[illegible]ప్రతిబంధకత్వ[illegible]సాధ్యతావచ్ఛేదక[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయ
[illegible]ప్రతిబంధకత్వ[illegible]విషయతా[illegible]ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వ[illegible]వ్యాప్తిః[illegible]
[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ[illegible]ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకత్వ[illegible]
[illegible]వ్యాప్తి[illegible]సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ[illegible]విషయతా[illegible]

[illegible] ॥ [illegible]
[illegible] ॥
॥ [illegible] ॥

సాం వహ్నౌ [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయితా [illegible] తదా [illegible] కరణాం [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] యత్ర [illegible] ధికరణం [illegible]
వహ్నౌ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్ట [illegible] విషయితా [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] విశిష్ట [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] విశిష్ట [illegible] విశిష్ట [illegible] సాధ్యా [illegible]
[illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] సంబంధి [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] విషయితా [illegible] విషయితా
[illegible] విషయితా [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తితా [illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] విషయితా [illegible] సాధ్యాభావ [illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్ట [illegible] సాధ్యాభావ [illegible]
[illegible] విశిష్ట [illegible] విషయితా [illegible]
[illegible] విషయితా [illegible] సాధ్యా [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావ [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible]

తృతీయే సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయతాం [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిశిష్టరూపావచ్ఛిన్న [illegible] వృత్తికరణాధికరణ [illegible] ప్రతియోగితాక [illegible] సాధ్యాభావః తద్వద్వృ-
త్తిత్వ [illegible] తత్ర విశేషణాంతరయోరభావాత్ తద్విశిష్ట [illegible] జ్ఞాననిష్ఠవిషయతా [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] తద్దోషతాదవస్థ్యమితి
వాచ్యం [illegible] భావాత్ [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వసంబంధేన సాధ్యప్రకారకం [illegible] జ్ఞాన [illegible] వాచ్యమితి విరోధి [illegible] వృత్తికరణాధి-
[illegible] ప్రతియోగితాకాభావ [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వసంబంధేన సాధ్యప్రకారక [illegible] జ్ఞానవిషయ [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న-
ప్రతియోగితాకత్వసంబంధేన సాధ్యవిశిష్ట [illegible] వృత్తికరణాధికరణ [illegible] భావ [illegible] జ్ఞానవిషయతా యా విశిష్ట [illegible]
సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వరూపవిషయస్య ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదక [illegible] వ్యాప్తిరితి [illegible] విషయతా [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తితా [illegible]
[illegible] ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతా [illegible] భావవత్వ [illegible] సాధ్య [illegible] ప్రతియోగి [illegible] వ్యాప్తిః ప్రతియోగితా యా సాధ్య-
తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] జ్ఞాన [illegible] ప్రతిబంధకతయా [illegible] విషయతా ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదకవిషయతా యా [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న-
సాధ్యాభావ [illegible] సంభవతీతి [illegible] వృత్తికరణాధికరణ [illegible] భావవద్వృత్తిత్వవిషయతా యా ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదక [illegible] వ్యాప్తిరితి [illegible]
[illegible] ప్రకారతా [illegible] వృత్తికరణాధికరణ [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] విషయ [illegible]
[illegible] ప్రతిబంధకతావచ్ఛేదక [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయతా యా [illegible] లక్షణ [illegible]
ప్రకృత [illegible] ప్రతిబంధక [illegible] తదవచ్ఛేదకత్వ [illegible] భావవద్వృత్తిత్వ [illegible] విషయతా [illegible]
[illegible] ప్రతిబంధకతా [illegible] వృత్తికరణాధికరణ [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయతా యా [illegible] ప్రతిబంధక [illegible] వృత్తిత్వ [illegible] సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవిషయ-

[illegible]

లక్షణానాముక్తత్వేఽపి [illegible] యోగ్యస్య సంబంధస్య [illegible] విధయా లక్షణానాముక్తత్వ [illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగితాకత్వ [illegible] ధికరణ [illegible]

ప్రతియోగితాకత్వ [illegible] గత ఇతి ప్రథమస్య [illegible] విశిష్టాభావ [illegible] ప్రసిద్ధేః [illegible] ఇంద్రియ [illegible] సత్త్వేఽపి [illegible] ధికరణ [illegible]

[illegible] ప్రసిద్ధిరిత్యసంభవః పరమస్య [illegible] ప్రసిద్ధేః ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] లక్షణ [illegible]

[illegible] సంభవ ఇతి ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] లక్షణానాం సంబంధము క్తత [illegible] సంభవాత్ [illegible] వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] సంబంధ

[illegible] సంబంధ [illegible] ఇతి వాచ్యం [illegible] వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] విషయ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] భావ [illegible] విరుద్ధ [illegible] వచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] భావ [illegible] ప్రతి

యోగితాకత్వ సంబంధేన [illegible] వచ్ఛేదక [illegible] ఏవం [illegible] లక్షణానామ్

ఉక్త ఇతి వాచ్యం [illegible] ఏవం [illegible] ప్రతియోగితాకత్వ సంబంధేన [illegible]

[illegible] సంబంధము క్త ప్రతియోగితా [illegible] సంబంధేన [illegible] వచ్ఛేదక [illegible]

[illegible] విరోధి [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ఏవం ప్రతి [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితాకత్వ సంబంధేన [illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధేన [illegible] వచ్ఛేదక [illegible]

[illegible] భావ [illegible] విషయతా [illegible] ప్రతియోగి [illegible] లక్షణ [illegible]

[illegible] సంబంధ ప్రతియోగి [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] వచ్ఛేదకతా [illegible] తావచ్ఛిన్న [illegible]

[illegible] తావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వ సంబంధేన [illegible] విషయతా [illegible] భావ [illegible] వచ్ఛేదకతావచ్ఛేదక

జగదీ॥ అనుమిత్యవిరోధిత్వజ్ఞానస్య ... [illegible]

[illegible]

సంబంధ ఇతి తద్విషయితా ప్రదాంశః యత్ర వహ్నిత్వావచ్ఛిన్న ... [illegible]

[illegible]

ది ద్వితీయః [illegible] ఏవం తత్ సాధ్యాభావాః ప్రత్యేకం తత్తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకాధికరణావృత్తిత్వాభావాః తద్వత్త్వం॥ తత్త్వం
సాజాత్యం చ స్వసమానాసమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వ [illegible]॥

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible] ॥ [illegible]

౭౪

వహ్ని న్యాభావ విశిష్ట ప్రసమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వ [illegible] సమానాధికరణ [illegible] తద్వ్యావృత్తి [illegible] ప్రతియోగితాకత్వరూపం తత్ప్రతదధికరణావృత్తిత్వా [illegible]

[illegible] సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వ [illegible]

[illegible] సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితాకత్వ [illegible] భావ [illegible]

[illegible] అధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] అధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible]

[illegible] భావ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

[illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] అధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావ [illegible]

[illegible] సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్న [illegible] సమానాధికరణ సంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగి [illegible] అధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభా [illegible]

[illegible]

[illegible] రూపకత్వ [illegible]

శ్రుతేమ ౧ యథా జాత్యైక్యైకవ్యక్తిరూపమితర్వం [illegible] [illegible] గోదాహరణా వ్యంయం ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

తత్రావి [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తాంత [illegible] కరణాం [illegible]
[illegible] ప్రత్యక్ష [illegible] కాలావచ్ఛిన్న [illegible]
తావచ్ఛేదక సంబంధిన [illegible] అవ్యాప్తి [illegible] తావచ్ఛేదక సంబంధేన [illegible]
[illegible] తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] తావచ్ఛేదక [illegible] ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] తావచ్ఛేదక [illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి తావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ప్రతియోగి [illegible]
[illegible]
[illegible] తావచ్ఛేదక [illegible]

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible]
ప్రతియోగితావచ్ఛేదకం [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ఏతత్ప్రాసాదితపక్షసత్త్వోపసంహారేణ హేతౌ [illegible] తావచ్ఛేదకత్వం [illegible] తావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నాభావేయ [illegible] వ్యాప్యవృత్తితాని [illegible]
[illegible] ప్రకృతాసాధ్యా [illegible] సాధ్యాభావా [illegible]

పక్షాధికరణే [illegible] వృత్తేరవ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible]
వ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావాది [illegible] అభావ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] పక్షాధికరణ [illegible]
[illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] పక్షాధికరణ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible]
[illegible] అభావవద్వృత్తిత్వ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible]
[illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] వృత్తిత్వ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] పక్షాధికరణ [illegible]
[illegible] అభావ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తితా [illegible] పక్షాధికరణ [illegible]
[illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible] వృత్తిత్వ [illegible] అభావ [illegible]
[illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావవద్వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] అభావ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] అభావ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]
[illegible] వృత్తిత్వ [illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible]
[illegible] అవ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావ [illegible] వృత్తిత్వ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] అత్ర హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన [illegible]

[illegible] దోషః

విధిశిః ॥ ఇత్యంతేనిరూపితాభావాధికరణహేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన సప్తమీతి చాధికరణ... ...సంప్రాహ్యః ॥ శివనారాయణ... ...శుద్ధాదికాశ్యాదా

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్యాప్రసిద్ధావ్యాప్తేః ॥   ॥ శివాయనమః ॥ శ్రీదక్షిణామూర్తయే ...

[illegible]

[illegible]

... త్రితయం ... ఫలతః ... విశేష ... భావ ... యత్త్వాదితత్పదాస్య ... [illegible]

... భావే ... అభావ ... అధికరణ ... స్వరూపత్వ ... మితి [illegible]

వ్యాప్తిపంచకే	వ్యాప్తిపంచకేరహస్య

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

అథ భావత్వవ్యాపకత్వవిచారః

[illegible]

నైరకసంబంధేనావచ్ఛిన్నాన్యూనతథాచవహ్న్యభావవతి ధూమాన్యత్వాభావవహ్ని ధూమాన్యత్వాత్మకహ్ని తదవచ్ఛేదకేత్యభావస్య సంయోగాదిరూపహే
తుతావచ్ఛేదకసంబంధేనావృత్తిత్వాదసాధారణదోషాభావపరశ్చిత్తి వాచ్యం ఏవమపి యత్ర స్వరూపసంబంధేన హేతుతా తత్ర తాదృశాభావప్రతియోగి
తావచ్ఛేదకహేతుభావస్య వ్యాపకతానుపపత్తే దుర్నివారత్వాత్ తాదృశాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకరూపవత్వం అభావత్వాదిద్వ్యాత్మక తాదృశరూ
పమాదాయాభావమాత్రస్యైవ వ్యాపకతయా వ్యాపకత్వస్య వ్యావర్తకతాపత్తేః ఏవం వహ్న్యభావవతి ధూమామావయవాద్యగమనాయాదిరావర్తస్యత్వం ధూమావ
దిరూపవంఘాభావమాదాయ తదభావవ్యాపకతాభంగభయాద్ హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన సామానాధికరణ్యావచ్ఛేదకేయం తయోస్సత్తావాన్ ఖండలత్వ
వ్యాభావవతిసామాన్యాదౌ హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన వృత్తేరప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తిస్తే ఇతి తద్వహ్నిస్తాసాధ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం వసాధ్యాభావవ్యాపక
త్వం దధూమేవేవం సిన్ధ్వావ్యాప్తత్వాదిత్యాదౌ ప్రత్యభావస్యైవం స్వవ్యతిరిక్తం ధూమావయవాదిప్రతిప్రప్తచైదప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వేన అఖండత్వాదధూమత్వం ప్రకారకత
ప్రమావిషయత్వాద్వహ్న్యభావస్య తాదృశవ్యాపకతాసంభవాత్ తత్ర ప్రతియోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నహేతు వ్యాపకతయైవలక్షణసమన్వయః తద్వ్యక్తిత్వం దైశికవి
శేషణతయా వ్యాప్యం తేనావంచ్ఛిన్నవ్యభావతి ధూమావయవావయవభావవచ్ఛేదకత్వేన అసంబంధేన వృత్త్యవచ్ఛిన్నప్రతిః అభావాభావస్య ప్రతియోగి రూపత్వేన భావ
వచ్ఛేదకాతిరిక్తం ఏవంతేన ధూమావయవాభావవత్యయోగోల్కాదౌ దైశికవిశేషణతయా వంచ్ఛిన్నభావవచ్ఛేదకత్వం వృత్తిరవ్యాపకత్వాదితి వచ్ఛిన్నవ్యభావత్వం ధూ
మాన్యభావస్య వ్యాపకతావృత్తిరితి ధవాయాదియద్దైశికవిశేషణతా సంబంధేన తాసామాన్యతత్తత్రసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వం వహ్నిత్వసాయోగితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న
మేవతదభావవ్యాపకత్వం అభావస్యేతి భావచిన్త్యత్వం త్వర్థ(ంత్రి)ధూమావాఖిలతత్వాభావాదిత్వదాఖిలతత్వాదిరూపవత్ దైశికవిశేషణతాయాం అస్తి
న్యాత్ తత్రానిరుక్తవచ్ఛేదకత్వేన త్మకవ్యాపకతాసత్వేచనాం వ్యాప్తిః అభావరూపసత్తే హేతుమత్వప్రకారకప్రమావిషయతద్వ్యభావప్రతియోగితావ
చ్ఛేదకత్వేనవచ్ఛిన్నవ్యాపకతామాదాయైవలక్షణసమన్వయః ధూమామాన్యమాత్రత్వాదయోగోల్కాదావవృత్తిత్వాదవచ్ఛేదకత్వం మాన్యస్య

(చో వ్యాప్తి విమర్శ)

వం ధర్మ్యభావస్య [illegible] వ్యాపకతాంశ తద్వదతివ్యాప్తి [illegible] వ్యాప్యవృత్తి [illegible] యద్యపి తాదృశాభావా అపక్రాంతా వ్యాప్యవృత్తి [illegible] అభావ వ్యాప్యవృత్తిత్వ విశి
ష్టత్వస్య వ్యాపకత్వం వివక్షణీయం అవచ్ఛిన్న విశేషణతాసంబంధేన వ్యాపకతాలాభా [illegible] తదుక్తం అవచ్ఛిన్నవృత్తికా [illegible] వ్యాప్యవృత్తిత్వం
[illegible] తేషాం [illegible] తు తావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] ప్రతియోగి [illegible] ప్రతియోగి
తా [illegible] తు తావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక [illegible] అభావస్య సాధ్యాభావవ్యాపక
[illegible] తాభావైక్య [illegible] అధికరణ [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తయోః [illegible] సాధ్య
[illegible] అతివ్యాప్తి [illegible] తద్వతి సాధ్య [illegible] విషయ [illegible] సాధ్యాభావవ్యా
పకసమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నాభావ [illegible] అతివ్యాప్తేః అభావ [illegible] తు తావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వ [illegible]
[illegible] ప్రసంగవారణాయ [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న [illegible] సమవాయ
విషయకత్వసంబంధేన జ్ఞానాదివిశిష్ట [illegible] తాసంబంధావచ్ఛిన్నాభావ [illegible] తత్తత్ తాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగి
తాక [illegible] సాధ్యాభావవ్యాపక [illegible] ప్రతియోగి [illegible] తద్వతి [illegible] వ్యాపకతద్వతి
ప్రసంగ ఇతి ప్రతియోగినో వ్యాపకతా [illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] తావచ్ఛేదకత్వ [illegible] విశిష్ట [illegible] తద్వతి [illegible]
[illegible] సాధ్యాభావవ్యాపకాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిశిష్ట [illegible] తావచ్ఛేదక [illegible] వ్యాపకతా [illegible]
[illegible] ప్రతి [illegible] అవచ్ఛిన్న [illegible] వ్యాపకతా [illegible] తావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్న [illegible]

కాలత్వాదినా తద్వృత్తి సాధ్యాభావవ్యాపకాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకస్య సాధ్యతావచ్ఛేదకాదేః కాలికాదిసంబంధేన హేతౌ వ్యాపకతాయాం
మవచ్ఛేదకత్వేపి నాతిప్రసంగః వ్యాపకతావచ్ఛేదకతాఘటకసంబంధశ్చావచ్ఛేదకత్వనిర్వాహకసంబంధః యస్య సమానాధికరణ్యస్య ధూమవద్వృత్తిత్వప్రకా
రకప్రమావిషయతద్వృత్తిత్వాద్యతివ్యాప్తిః ధూమవద్వృత్తిభావవ్యాపకధూమవద్వృత్తిభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకజలాదివృత్తిత్వాదిత్వే
ధూమవద్వృత్తిభావతద్వృత్తిహేతుతావచ్ఛేదకస్వరూపసంబంధఘటితహేతువ్యాపకతాయామవచ్ఛేదకత్వాదితి వాచ్యం భావ
వృత్తిప్రతియోగితావచ్ఛేదకస్య వ్యాపకతావచ్ఛేదకతాయామవిశిష్టానిరుక్తత్వాత్॥
యద్యప్యత్ర తదపేక్షయా లక్షణానుపపత్తిస్తదాపి తత్సాధ్యస్య ప్రతీతావధికరణేత్యనయోః సాధ్యాభావాత్ ప్రమాణాంతరవ్యాప్తియుక్తం వ్యాపకత్వ
ర్ధేతి తదవచ్ఛేదకత్వం తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం తత్తద్వ్యక్తిత్వాదినా తద్వ్యాదావితివ్యాప్తియోజ్ఞేయం ప్రమేయత్వాదినా తద్వ్యాదావతివ్యా
ప్రమేయత్వాదికమవచ్ఛేదకత్వయుక్తావచ్ఛేదకత్వేపి వాచ్యత్వాదేః సాధ్యాభావవ్యాపకత్వాధికరణాంతర్భావవిరహాభావప్రతియోగితా
వచ్ఛేదకత్వం ప్రమేయత్వవత్త్వశంకాం నిరస్యతి ప్రమేయత్వవ్యాధికరణాంతర్భావప్రమేయత్వాదికమవచ్ఛేదకత్వయుక్తత్వాదితి భావః ధూమవద్వృత్తిభావప్ర
తివిషయతాసంబంధేనవిశిష్టతద్వృత్తినిరూపితస్య యోగ్యభావస్య వ్యాపకతద్వృత్తేర్వహ్నిమద్యోగవాచ్యయోరాత్మత్వేసాధ్యసమవాయేన
తాదృశవృత్తిత్వే తత్తద్వ్యక్తిభావప్రతివిషయతాసంబంధేన దృశ్యత్వవత్త్వప్రకారకస్య యస్యసమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావ

త్తిస్వవ్యాపకత్వాపత్తేః తద్వారణాయ అతిప్రసంగవారణాయ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం యేన తు తావచ్ఛేదకతాపర్యాప్తికసంబం
ధావచ్ఛిన్నత్వస్యావశ్యకత్వాత్ విశేష్యతయా వృత్తినియామకసంబంధావచ్ఛిన్నాసంబంధేన ప్రమేయత్వస్యాభావప్రతియోగితాయాం వంహవంహా
నియామకసంబంధావచ్ఛిన్నావచ్ఛేదకత్వసంభవేపి రూపాదిత్యాదౌ వ్యభిచారాభావావవృత్తినియామకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకత్వం తాదృ
శసంబంధావచ్ఛిన్నతాదృశాభావప్రతియోగిత్వం తదవచ్ఛేదకత్వం వా సంబంధతావచ్ఛేదకత్వమితి తదర్థాత్ తద్వ్యాపకత్వాదిత్యాదౌ
సత్తాద్రవ్యత్వాదృశాభావవ్యాపకగుణకర్మాన్యత్వవిశిష్టసత్తాత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకతాదృశాభావప్రతియోగి
నితద్వాప్తేః అతివ్యాప్తేః ఇష్టాయాం ప్రమేయత్వాదిత్యాదౌ ప్రమేయత్వాదిసత్తావృత్తిప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాదివ్యా
ప్తేః ప్రమేయత్వావృత్తినియామకప్రతియోగిత్వస్యాప్రసక్తేః ॥

వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నధూమాదౌ తత్త్వావచ్ఛిన్నప్రమేయత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వం తాదృశాభావవ్యాపకలక్షణాన్తర్గతసంబంధాత్
దంపలక్షణాంగుణకర్మాన్యప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వసంబంధావచ్ఛిన్నత్వస్య తత్త్వావచ్ఛిన్నమిత్యర్థకత్వాద్ వ్యాప్తిరవ్యభిచారిత్వవ్యాపకత్వాదికం తాదృశా
వప్రతియోగితాయాం యేన తు తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వవృత్తినియామకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వం అభావాభావవిశిష్టప్రమేయత్వే తు సత్త్వ
వాచ్యత్వాదిత్యాదౌ ధూమాభావప్రతియోగితాయాం తాదృశాభావస్యాభావవిశిష్టగుణసమ్యక్ సత్తాహేతోః అతిప్రసక్తేః
తు తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వాద్యప్రసక్త్యా అప్రతిబంధాత్ ॥

సంహితావిద్యావచ్ఛిన్నఘటత్వాభావవత్త్వాయ =

అత్ర లక్షణే సజాతీయాదిపదపరిత్యాగే గురులఘులక్షణాద్వయమాహ యద్వేతి వ్యధికరణేతి వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావాదిత్యర్థః దాయాంతి వ్యాప్తివారణాయ యయోః సంతత్రేతి సంహితాయాం ఘటాభావాదిత్యాది సంయోగసంబంధేన సంహితావిద్యావచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకస్య ధూమస్య తద్విధ్యవచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకతయా వ్యాప్తిరితి తాద్రూప్యా ఇతి సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాప

యద్ధర్మావచ్ఛిన్నం తస్య సాధ్యత్వాభావాః ప్రత్యేకం తత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదక
ధర్మైక్యాయత్వాంశావచ్ఛిన్నప్రతివ్యాపకత్వావచ్ఛిన్నత్వే తద్రూపవత్త్వం తత్త్వమిత్యా
హ ॥ (శ్లోకం)॥

కేతావచ్ఛేదకతాంశావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకా ఇత్యర్థః అత్ర వ్యాప్యవృత్తిత్వవిశేషణాం ప్రయోజనాభావాదత్ర పంచ యథా ద్వ్యాభావవసజాతీయత్వాదివిశేషణావచ్ఛిన్నస్వావృత్త్యభావస్య ప్రత్యాం తత్సత్త్వాద్ద్రవ్యత్వాదేః తత్పరత్వే ప్రసంగస్యాదిత్యర్థః ఇతి కేవలం యదా అభావా ఇత్యేతావద్ వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావా ఇత్యుక్తం ॥

౮౨

యావత్తన్నిష్ఠాభావనిరూపితావచ్ఛేదకతాకానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితేతి ప్రత్యేకపదం అత్రైవ వ్యభిచారిణాం ప్రత్యుప యత్కించిత్సంబంధేన సాధ్య
తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతయా అతిప్రసంగవారణాయ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేనైవ వ్యాపకతా వివక్షణీయా ఇ
ష్టం సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకసమవాయాదిసంబంధేన వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నవత్ని ష్ఠధూ
మస్య వ్యాపకత్వాదసంభవ ఇతి ప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేనైవ సాధ్యవ్యాపకతా వివక్షణీయా యుత్తథా చ కేవలాన్వయి
సాధ్యకే వృత్త్యనియామకసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావస్యాప్రసిద్ధ్యా అవ్యాప్తిరితి వృత్తినియామకసంబంధావచ్ఛిన్నాభావస్యాప్రతియో
గితా ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదౌ ధూమసాధ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకజలాదివృత్తిత్వవిశిష్టధూమాభావాభావ
త్వేన సాధ్యాదివ్యాపకత్వేపి నాతివ్యాప్తిః సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నస్వరూపితత్స్వావచ్ఛేదకసంబంధత్వే సతి వ్యాపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న
యావత్త్వే ప్రతియోగితాకత్వే ప్రత్యేకం తదవచ్ఛేదకరూపేణ తదవచ్ఛేదకసంబంధేన యద్రూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితావ్యాపకత్వమిత్యాద్యర్థకత్వ
వివక్షణీయా తథా సాధ్యవ్యాపకతావచ్ఛేదకం యద్రూపం తేన వ్యాపకత్వవివక్షణే వృత్తినియామకసంబంధావచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగితా
వచ్ఛేదకత్వే సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే వ్యాపకతావచ్ఛేద
కనిశేషియందానవచ్ఛిన్నే యద్ధర్మప్రతియోగితాయాః స్వరూపసంబంధరూపత్వే వహ్నిత్వవ్యవహ్నిప్రతియోగితాయా

వం ప్రత్యేకవృత్తిత్వే దణ్డిత్వాద్యాయాం ధూమత్వావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం న సంభవతీతి వ్యాపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయాం వ్యా
పకతావచ్ఛేదకత్వం నివేశితం॥ కేచిత్తు తల్లక్షణే ప్రత్యేకం నానాసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకత్వం ధూమేఽవృత్తిత్వ
త్వావచ్ఛిన్నాభావః అత ఏవ జలవృత్తిత్వస్య సాధ్యాభావవద్వృత్త్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక ఏవ వృత్తిమద్వృత్తిత్వే అతివ్యాప్తివారణా
య కేచిత్తు పదమిదముక్తం తాదృశాతివ్యాప్తేః సమానాధికరణావృత్త్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావసాధారణ్యా సాధ్యాభావస్య వ్యాపకతావ
చ్ఛేదకత్వేన ఉక్తప్రవేశే ఏవ ప్రసక్త్యా ఏతదవిశిష్టసాధ్యాభావవిశేషితధూమాదౌ ధూమే వృత్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాపి లక్షణఘటకతా॥ ఇత్యాహు
రితి కేచిత్తు పదమిదముపాదాయ విశిష్టసాధ్యాభావం వైశిష్ట్యవలక్షణమయుక్తం తదుపాదానే బహూనాం దోషాణాం వక్తవ్యతయా తాదృశి
తి కేచిత్తు ఘటిత లక్షణాదావాదిశబ్దగ్రాహ్యం కేచిత్తు ఘటితం తల్లక్షణం దర్శయతి పరిష్కృతాదిసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్య వృత్త్యధికర
ణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావసామానాధికరణ్యమాత్రేతి వ్యాప్తిరత్రోచ్యమానం తదితి తద్భాసతి సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవ

పరి తు వృత్తిమద్వృత్తయోర్యాం వంతత్సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావాత్ దృష్టాంతత్వం ॥శ్రీరామ॥

వృత్తిత్వస్య సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య యావత్తాదృశాభావాన్తర్గతస్య వృత్త్యధికరణ్యాసత్వాదిత్యతివ్యాప్తిః వృత్తిమద్వృత్తిత్వస్య
పాదానే సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య వృత్త్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవత్త్వం యుక్తతాదృశాభావస్యాసంయుక్తాదా
ప్రసక్తస్య హేతౌ అసత్త్వాత్ సంయోగాదిసంబంధేన హేతావవ్యాప్తియోః వృత్తిసంబంధప్రతియోగిత్వం వస్తుమాత్రవృత్తితాదాత్మ్యాది॥

౭౪

షయితాదిరూపతాదృశసంబంధేన హి తావేవ పరం లక్షణానామస్వప్రయోజకం భవతి తాదృశసంబంధేన జగత్సంబద్ధత్వస్య సమానాధికర
ణాధికరణ్యావగాహి జ్ఞానాం ప్రత్యక్షేఽతి తదుపాదానం॥
ననువృత్తిమద్వృత్తిత్వోపాదానే విజగత్సంయుక్తత్వత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాకాశాదిరూపవృత్తిమతి వర్తమానస్య వారణాసంభవాత్ అవ్యాప్తి
మాన్ ధూమవదితరాదావవ్యాప్తిదురుద్ధారైవ ఇతి ధూమవత్సంయుక్తత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య ధూమవద్వృత్తిత్వత్వావ్యాపకప్రతియోగితాకత్వయా వృత్తి
మన్మాత్రస్యైవ ధూమవత్కాలాదివృత్తిత్వేన ధూమవద్వృత్తిత్వేన సమాన్యాభావస్య వృత్తిమన్నిష్ఠప్రతియోగితాకస్యైవ వృత్తిమద్వృత్తిత్వే
న ధూమవావ్యాప్తిహానిరితి తాదృశాదావతివ్యాప్తిరవారణీయమేతత్తావన్నిదర్శసంబంధేన సామాన్యాభావవృత్తిత్వస్యైవ వివక్షితత్వాత్ తత్ర సంయోగ
సంబంధేన హి తత్తాత్మకైవ వృత్తిమత్త్వమవిభాజ్యం తేన వృత్తిమన్నిష్ఠసామాన్యాభావవతి సంయోగేన
వృత్తిస్తదభావస్య జాత్యాదావర్తమానస్య ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదావవ్యాప్తిః॥ శ్రీరామచంద్రాయ నమః॥=॥=

గాదినా హి తత్త్వం తత్ర జగత్సంయుక్తత్వత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య హి తత్తాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నసామాన్యాభావవద్వృత్తిత్వ వ్యాపకప్ర
తియోగితాకత్వయా విశిష్టగగనాదికత్వతి వృత్తిమత్త్వస్య యథా తాదృశకత్వేనాతిసంబంధేన గగనాదేర వృత్తిత్వమత్ర తత్సంబంధేన య
త్ర హి తత్తాత్త్రైవ పరమవ్యాప్తి వారకతా తేన సంబంధేన జగద్వృత్తిత్వాభావత్వాద్వృత్తిమాత్రప్రసక్తత్వాత్ ఇత్యత్ర సమవాయసంబంధేన

తిరస్థితిరితి శావ్యాప్తిప్రత్యక్షః శేతు శాసంఖ్యవ్యుత్తిభాంధాత్మ్యవిశాలికాదిసంబంధేరహం తాలక్ష్మాంసమవ్యాయసంఖ్యాంద్రిత్తి

శాస్త్రగ్రంథసంతః॥

ననుసాధ్యసాధ్యవృత్తిసాధ్యకే తత్ర తాదృశవృత్త్యభావవద్వృత్తిత్వాభావస్య హేతౌ తావతైవ తద్విధవ్యాప్తేః కూటత్వఘటితలక్షణాన్తరావాప్తావపి
ద్వృత్తావప్యదోషసమవాయేన తత్ప్రతియోగితాకాభావస్య (వి)శిష్టతాకాలికత్వేన సామాన్యాభావస్య తద్వన్నిష్ఠాభావప్రతియోగిత్వం
వృత్తిమత్సాధ్యకే సంయోగాదివృత్తిత్వవిశిష్టసత్తాత్వాభావవద్వృత్తిత్వాభావస్యాపి యత్ర సత్తాదిసాధ్యకే వ్యాప్తిరూపాదేస్తదవ్యాప్తి
త్వేనపునః సంయోగాదిసాధ్యకే హేతౌ ద్రవ్యత్వాదౌ జగత ఏవ తత్ర సంయోగ తద్వ్యతిరేకాభావవత్త్వేన తద్వృత్తిత్వవ్యాపకప్రతి
యోగితాకస్య వృత్తిత్వాభావస్య వృత్తిమద్వృత్తిత్వే నావ్యాప్తిపరిహారే తాదృశకపునః సంయోగాభావాదిసాధ్యకే ద్రవ్యత్వ
సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావస్యానవస్థాదృతి॥ శ్రీరామచంద్రాయ పరమాత్మనే నమః॥

విహాయ తాదృశపునః సంయోగాదిరూపసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావస్య తద్విధవ్యాప్తిరిత్యత ఆహ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావవదిత్యపి
తల్లక్షణే యత్పదార్థం వృత్తావప్యదోషసమవాయేన తాదృశసమవాయేన రూపాభావప్రతియోగితాకోవ్యాప్యవృత్తిరభావః ఉపవేశ్యతే తథా
త్వే ఉపవేశనీయ ఇత్యర్థః తత్ర ద్రవ్యం పృథివీత్వాదిత్యత్ర తద్వన్నిష్ఠప్రతియోగితాకాభావానాం ప్రసక్తవిశేషణేనైవ సంయో
గాదిరూపాభావానాం వ్యావృత్తియ విశేషణేన వ్యావృత్తిః॥ శ్రీ సీతారామాయ నమః॥ శ్రీ భవానీశంకరాయ నమః॥ ౧

నను సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వప్రతియోగితాకాభావవత్త్వం [illegible] ప్రసక్తమేవ తత్సాధ్యాధారాణాం వృత్త్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవ
ద్వ్యక్తివిశేషవృత్తిత్వస్య సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావీయం వృత్తిమద్వృత్తిస్సంభవతి యావత్త్వద్వృత్త్యభావాంతర్గతత్వవద్వృత్త్యప్రసక్తమేవ
తావద్భావావచ్ఛిన్నసంభవః ఏవం సమానాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావవదవృత్తిత్వస్యప్రసక్తమేవ తద్వృత్తితావచ్ఛేదకసంబంధేన తద్వృత్తిధర్మావచ్ఛిన్న-
స్యాభావీయం యావత్త్వద్వృత్త్యభావాంతర్గతత్వ ఇతి తద్వృత్త్వవిరహాదవృత్తి[illegible] సాధ్యకమేవ తత్సామానాధికరణ్యం వ్యాప్తిరితి తస్య సంపత్తిః తత్తత్సా

తద్వృత్తితావచ్ఛిన్నాభావీయ స్వవ్యాపకతత్తత్సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకత్వ॥

ధ్యాభావవదవృత్తిత్వతావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావత్వవివక్షితం వక్తవ్యః కేవలాన్వయి సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వత్వే సాధ్యాభావ
వృత్తితాదృశసంబంధఘటితప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం తేనసంబంధావచ్ఛిన్నత్వాత్ తదాత్వం తేనవృత్త్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వత్వస్య
ఘటితకేవలవృత్తిత్వసమం యత్తత్తయోః ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే తద్వద్వృత్త్యభావాప్రసక్తేరవాచ్యత్వాత్తద్వద్వృత్త్యభావవదవృత్తిత్వత్వఘ
టితధర్మావచ్ఛిన్నాభావత్వమేవం హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన ప్రకృతాభావత్వాత్తదభావతావచ్ఛిన్నాభావస్యాపితాదృశతయా తస్య దుర్వా
రత్వాత్ తత్పదవ్యాప్తిః సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వవృత్తితాదృశధర్మావచ్ఛిన్నాభావే [illegible] ఘటితవృత్తిత్వతావచ్ఛిన్నసాధ్యకే తాదాత్మ్యేన ఘ

కైవలత్రికాదౌ ... సాధ్యాభావ ... ప్రతియోగితాయాం ... సాధ్యాభావాదివా ... వృత్తిత్వ

... గ్రంథః ॥ సిద్ధాంతలక్షణ ... వృత్తి

ఉక్తవ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వ ... తాదృశసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాభావాదివృత్తిత్వేష్టతాదృశసాధ్యాభావవత్వ ... తథావిధధర్మా

వచ్ఛిన్నాభావత్వ ... వ్యాప్తి ... సాధ్యాభావాదివచ్ఛిన్న ... విశిష్ట ... పక్ష

... వృత్తిసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ ... విశిష్ట ... సాధ్యాభావ ... వృ

... ప్రతియోగిత ... సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ ... ప్రతియోగితా ... వివక్షణీయ ... తద్వతి

... ప్రతియోగితా ... సాధ్యాభావవత్ ... సాధ్యాభావ ... వృత్తిత్వ ... ప్రతియో

గితాయాం ... అధికరణ ... ధర్మావచ్ఛిన్న సాధ్యాభావవత ... అధికరణ ... వృత్తిత్వ ... సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ ... అభావ

... వృత్తిత్వ ... ప్రతియోగితా ... అధికరణ ... ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా ... వృత్తి

... సాధ్యాభావవద్ ... అవృత్తి ... యత్ ... సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ

... ప్రతియోగితాక ... వృత్తి ... సాధ్యాభావవత్ ... సాధ్యాభావాదిప్రత్యేక ... తత్తదధికరణ

... వృత్తిత్వ ... ప్రతియోగితాయాం ... సాధ్యాభావ ... వృత్తి ... వృత్తిత్వ

... ప్రతియోగితా ... అభావాదౌ ... అధికరణ వృత్తిత్వ ... ప్రతియోగితా ... 4

... ప్రతియోగితావచ్ఛేదక ...

శ్రీ॥ పుట నెం. సూత్రస్య ప్రత్యేకం
ప్రత్యయ సంబంధః

తత్సమర్థితవృత్తిత్వ్వసమః

ఏ తదభావవద్వృత్తిత్వ్వసమః యత్ప్రతియోగితాకోఽభావః తదభావవద్వృత్తిత్వ్వసమః యత్ప్రతియోగితాకత్వయోర్భావస్తద్వ
త్వమిత్యేవంరీత్యా ద్విశాఖాద్యుపపత్తిః ఏతల్లక్షణే సాధ్యాభావసముదాయే ఏకసముదాయత్వేన ప్రవిష్టః తద్ఘటే తత్ప్రాతిస్వికరూపేణ
తి న హి తథా తాదృశవిశేషః అథాత్ర స్వపదం తత్తదభావప్రతియోగితాత్వరూపేణ ప్రతియోగితాపరం సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వేతి
రిక్తైవ తదభావీయప్రతియోగిత్వాంతరస్య తద్వదితి తత్ప్రతియోగితావృత్తిపరం తద్వ్యాప్యం తదభావీయత్వం ప్రతియోగితాశరీరకా విశేషణాభా
వస్యాంతివ్యాపకతయా యావత్ప్రత్యేకప్రతియోగితాకత్వం తం రూపకాభావవత్త్వం ద్విశక్తియంత్రయాయసమానాధికరణాధర్మా
వచ్ఛిన్నజనవృత్తిత్వసామాన్యాభావప్రతియోగితా రూపకవృత్తిమద్వృత్త్యభావా ప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తిరితి వృత్తిమద్వృత్త్యభావీయత్వ
యావత్ప్రతియోగితా వైశిష్ట్యయోర్ధావతద్రూపకాభావే వృత్తిమద్వృత్తిత్వవిశేషణాం వృథాస్యం యావత్వవిశేషణాపి తథేతి నైశ్యాపాది
యత ఏవ తత్ర తద్విశేషణాం వృత్తిమద్వృత్త్యభావీయ యావత్ప్రతియోగితా ద్విశలాభాయైవ ప్రతియోగితావిశేష్యభూతా భావ
వృత్తిమద్వృత్తిత్వయావత్స్వఘటనాత్ అత్రసాధరణధర్మస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే స్వవ్యాపక తదభావవద్వృత్తిత్వ్వవ
త్తఘటితప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వస్య అవ్యావర్తకే వ్యాపకతాం తద్ఘటితత్వేన అభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయా తదవ
చ్ఛిన్నాస్యాభావరూపవ్యాపకత్వపురస్కారేణ ప్రతియోగితా వైశిష్ట్యం భవతీతి తాదృశావచ్ఛేదకఘటితతాత్పర్యవ్యాప

తా॥ తాదృశవిశేషణయత్రాదిసంబంధేన హేతావేవ విశేషణాభావస్య విశేష్యాభావప్రసక్తేః సామాన్యం భవతి॥

తత్త్వమిదం యత్సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వమిత్యత్ర ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతా సంబంధః

౮౭

కత్వాపృరస్కారేప్యేవ తద్విశేషః స్వవ్యాపకతత్తదనధికరణాభావవద్వృత్తిత్వత్వకత్వం తదభావవద్వృత్తిత్వ ఇత్యాద్యాభావప్రతి
యోగితావచ్ఛేదకత్వావచ్ఛిన్నఘటాభావయోరూపప్రతియోగితా ఇవైశిష్ట్యం భవాదవచ్ఛేదకఘటాదేస్తు ఇవైశిష్ట్యపదఫలమి
దితివాచ్యం ఘటఘటాదాదిసాధ్యకస్థలే తదభావవద్వృత్తిత్వసముత్తత్వాదిఘటతతదభావవద్వృత్తిత్వ ఇత్యాద్యాభావప్రతియోగి
తావచ్ఛేదకత్వస్య స్వరూపతో ఘటత్వాదిఘట ఘటత్వవృత్తిత్వ ఇత్యాద్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాపాదకరూపశరీర
తయా ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే తదవచ్ఛిన్నఘటాదావ్యాప్తిసంభవాత్

అత్ర కల్పవృద్ధికారణాం ధర్మావచ్ఛిన్నాం ద్రవ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్యైవం ఇత్యుత ప్రతియోగితాకస్వపర్యాప్తవృత్తిత్వపర్యాప్తా వృత్తిత్వోభ
యత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య పర్యాప్తా వృత్తిత్వ వృత్తిమద్వృత్తి ధర్మావచ్ఛేదావభావాత్ వక్తవ్యాత్ వృత్తిమత్తావత్తాదృశప్రతియోగితాకస్య
ఏతత్సర్గావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వ ఏతద్వృక్షగావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వోభయత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య ఏతత్సర్గాద్యవచ్ఛిన్నవృత్తౌ వృత్తిమతి వర్త

పర్యాప్త్యభావాదసంభవః తాదృశాభావవత్త్వే తద్యవ్యాసజ్యవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వాభావాదేకత్వజ్ఞానరవంచ వృత్తవృ
త్తిత్వతావదేరాఖ్యవృత్తిత్వసామాన్యాభావస్య వ్యాప్యవృత్తిసంఖ్యావేశ్యవృత్తతః కల్పాంతరమనుసరతి తత్ర తాదృశాభావేతి అతిరి
క్తాంతాదావేకైకవృత్తికరణాం ధర్మావచ్ఛిన్నాభావమాత్రస్య ప్రతియోగిత్వబాధితమాత్రేతి వ్యాప్తిరితి తద్విశిష్టం యత్కృత యద్ధ
త్తైకవంశాఖ్యవృత్తిత్వేతావదేరావృత్తికరణాం ధర్మావచ్ఛిన్నసాంధ్యాభావవద్వృత్తి తద్వ్యాభావవారణాంకసంభవతి మహాకస్మాదిరలాం

తత్తతాదృశాభావవద్వృత్తిత్వేతావతైవ సమాసాధికరణే వృత్తిత్వవృత్తిరావాంధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావః

ఏతత్త్వవిశిష్టవృత్తిత్వత్వస్య సాంధ్యాభావస్యైకరూపేతత్త్వవిశిష్టవృత్తిత్వత్వైకరూపసాంధ్యాభావవద్వృత్తిత్వతావత్త్వవిరహాత్ తథావిసాంధ్యాభావ
వద్వృత్తిత్వతావదేకరూపతసమానాధికరణధర్మైకరూపతావత్ఛిన్నత్వాశాంఖ్యవృత్తిస్యాకవచ్ఛిన్నాంతేరవివక్షణీయదాషః మహాకస్మాదివృత్తి
త్వత్వైకరూపతావచ్ఛిన్నత్వస్య సాంధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వైకరూపవిశిష్టపదార్థైకరూపతత్తావత్తత్త్వైవమపి సాంధ్యాభావవత్త్వమహాకసవృత్తి
త్వైకరూపతావచ్ఛిన్నత్వస్య సాంధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వైకరూపవిశిష్టపదార్థైకరూపతత్తావత్తత్త్వైవమపి సాంధ్యాభావవత్త్వమహాకసవృత్తిత్వ
తావద్వృత్తిమాత్రాభావవారణాయ శక్యం తాదృశధర్మైకరూపతావచ్ఛిన్నత్వాయాం తద్వృత్తిత్వసాంధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వైకరూపతత్త్వస్య
దికంవృత్తిత్వాదిత్యాయోగాం వ్యాప్యాంతత్త్వాదితివాచ్యాంగురుధర్మస్యాభావప్రతియోగితాకవచ్ఛేదకతయాం మహాకసాదివృత్తిత్వత్వసమా

ధూమ జలహ్రదవృత్త్యభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే సాధ్యాభావవదవృత్తిసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నవహ్న్య
భావపరతయా ధూమవాన్ వహ్నేరిత్యాదావతివ్యాప్తిః ధూమవత్త్వావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావవదవృత్తిత్వస్య
స్య సత్త్వాత్ తద్ధూమవత్త్వావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావవదవృత్తిత్వే విశిష్టస్య గురుతయా౭భావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వవిరహేణాతద
వహ్న్యభావాప్రసిద్ధేః ధూమవత్త్వవహ్న్యభావవదవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయాః ప్రసిద్ధేః ధూమవత్త్వావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకా
వహ్న్యభావవదవృత్తిత్వోభయరూపవిశిష్టపదార్థాప్రసిద్ధతయా తన్నిరూపకాభావస్య దుర్లభత్వాభావాత్ విశేషణానాం సాఫల్యం త్వేన వ్యధికరణా
ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వాభావస్య లక్షణాఘటకత్వాత్ యద్యపి సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛే
దకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య ప్రసిద్ధేః రూపేణ [illegible] తథాపి తత్తదభావత్వేనైవ ఏతద్వివక్షణీయం తథా చ తత్తద్వ
హ్నిత్వం ఏవం చ తత్తద్వ్యక్తిత్వేన ధూమవతోఽభావవదవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావస్య లక్షణాఘటకతయా ధూమవాన్ ధూమాదిసాధ్యకేఽతివ్యాప్తిరితి త
న్న తత్ర ఘటత్వాదిభిన్నప్రమేయత్వాదిసాధ్యకేఽతివ్యాప్తిః తత్ర తద్వ్యక్తిత్వేన రూపేణ ఘటత్వాదేరభావఘటితతత్తద్వ్యక్తిత్వ
వృత్తిత్వావివక్షయా లాఘవాత్ సప్తమ్యర్థే [illegible] వహ్నిత్వఘటితత్వాభావఘటితతద్ఘటితవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావప్రతియో
గితావచ్ఛేదకతయా తద్వ్యక్తిమద్వృత్తిత్వావచ్ఛిన్నవహ్న్యభావాప్రసిద్ధేః ఘటవృత్తిత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయాః సాధ్యాభావ

వృత్తిత్వత్వరూపవిశిష్టపదార్థాన్తరేవహ్నిత్వతయోః తద్విరూపస్యాభావస్య లక్షణాఘటకత్వసంభవాత్ తద్వృత్తిసరణాం ధర్మావచ్ఛిన్నా
ద్యభావవద్వృత్తిత్వాభావస్యైవ తథాత్వే తయోర్విశిష్టాభావధర్మయోర్విశేషణావిధయా నివేశ్యతే ... వత్వాభావప్రవృత్తిరవత్వాభా
విషయసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్య లక్షణావిధయా నివేశ్యతే ఏతల్లాభాయ
వతత్త్వదోషాపాదానసంభవతు తత్తద్వృత్తిత్వాభావనివేశలాభార్థం ఉపలక్షణీభూతప్రతియోగితావిశేషణతావాభావాంతరవ్యా
వృత్తిసంభవే తత్తద్వృత్తిత్వస్య విశేషణాతయోర్నివేశప్రయోజనాభావాత్ ఏవంచ ఘటవృత్తిత్వత్వవహ్నిత్వాభావోపలక్షితే లక్షణాఘ
టకే ఘటఘటాభావస్య ఘటవృత్తిత్వత్ప్రతియోగితావచ్ఛేదకఘటకత్వప్రతియోగితావిశేషోపలక్షితాభావవద్వృత్తిత్వత్వావచ్ఛి
న్నరూపకతాకాకృత్స్నవక్తుం తాదృశవేశాత్ ఘటాభావాదిసాధ్యకస్థలే ఘటాదివృత్తిత్వత్వవహ్నిత్వాభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకశరీ
రేభావవిశేషణాస్యాదికస్య నివేశనక్షతిః కింభావప్రతియోగికత్వోపలక్షణా తయోర్భావస్య సంభవవిరహకత్వవిశిష్ట-
రూపవత్తత్వాభావరూపస్య నిరూపతత్వసంబంధావచ్ఛిన్నవిశిష్టాభావరూపస్యావిశిష్టనిరూపతత్త్వస్య ప్రతియోగికత్వప్రతి
యోగితావిశేషస్య స్వరూపలక్షణావిధయా నివేశ ఇతి వాచ్యం ప్రతియోగిత్వసంసర్గకత్వరూపవతాదృశాభావస్య తథాత్వే ఘటత్వ
వహ్నిప్రతియోగితాకాభావ ఇత్యాద్యాకారకస్య స్వరూపతయా ఘటత్వవహ్నిప్రతియోగితాకాభావాభావస్యాసత్వసంభవతత్త్వే

[illegible]

ఉపరంజకాద్యుపాధి ... గురుత్వ ... తత్ ॥

ప్రకృతే చ సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకయోరభావయోర్వృత్తిత్వేన రూపేణ తత్ప్ర
తియోగితాకాభావవతస్సామానాధికరణ్యాద్ధర్మావచ్ఛేదవృత్త్యస్య యోరభావస్య వృత్తిప్రతియోగితాకాః యోరవన్తరాభావాస్తదా వైశిష్ట్యం తు
ఇతి తత్ప్రకారకవ్యాప్తిగ్రహప్రతియోగితాయా విశేషణాత్త్రైరూప్యానుపపత్త్యభావాత్ తదేవ వ్యాపకతావచ్ఛేదకతద్విధేయవ్యుపలక్షణతయా
భావేనోపపత్తిరిత్యత్ర తాదృశరూపేణ తత్ప్రతియోగికస్య తత్తద్వవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్యాభావస్య దేశే ధూమాద్యవృత్తిత్వాద్వ్య
వచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగితాయాః వచ్ఛేదకతాయా ఉపపాదనే విశిష్టతాదృశరూపేణ తత్తద్వచ్ఛిన్నాభావసత్త్వాత్ తదృశాభావా
సత్త్వాత్ ఇతి వాచ్యం తత్తదభావవద్వృత్తిత్వరూపేణ తత్తద్వ్యాప్యత్వప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకాభావస్య దేశే ధూమ్యత్వాదివత్త
ద్వ్యాప్తేర్దేశప్రవృత్తిగా తత్ప్రదేశాపాదానమేవ సాధుసంగచ్ఛతే ఇత్యప్రకృతే తదా ధూమత్వాదావసాధ్యకే వ్యభిచారిణ్యాతివ్యాప్తివారణాయ
తక్త్యం విశేషణాం ధూమత్వాదివృత్తిత్వప్రత్యేకం తత్ర ధూమత్వాదివృత్తిత్వాభావప్రతిప్రతియోగితావచ్ఛేదకతయా ధూమత్వాదిరూప
సాధ్యాభావస్య ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వాత్ వేశే వృద్ధికరణాద్ధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్యోపలక్షణాధూమాదితత్త్వేత్యభావాత్ సమవాయేన వ
హ్నిరూపతో వచ్ఛేదకత్వం తత్సంబంధాంతరేణ తదేవ గోత్వాదిజాతివ్యక్తివ్యాప్త్యాపదానే ప్రవృత్తిరిత్యేవం తత్త్వాద్విత ... సా
ను వేత తద్విధేయవచ్ఛేదకత్వం స్వరూపం తిరతాదాత్మ్యసంబంధేనాభావాత్ తద్విజాతీయవిశేషణం ధూమత్వాదిధూమత్వస్యాభా
వప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం సంభవతీతి వాచ్యం తాదృశరూపేణ సాధ్యాభావాత్ తద్విధాభావాంశస్య ఉపలక్షణాత్వం సిద్ధ

త్రియం తు తదా వచ్ఛేదకస వృత్తిత్వ తద్విశిష్ట వహ్ని ర్మాభావ వారణాయ వచ్ఛేదకమేవ వయ విషయసాంద్రాభావా వా తిరిక్త విశేషణావిశిష్ట తాధికర
ణా వృత్తిత్వ తద్విషయ వ్యక్తి తాఘ్న వచ్ఛేదకా ధికరణా ధర్మావచ్ఛిన్న తద్విభావం విశిష్ట విశేషితఘటిత తద్విది వృత్తి తద్విభావ స్యం ప్రస్పృతే తదా
తా ద్రూపాభావ వర్ణా దా యత్ర జాతి సాంధారణ సత్వె తావచ్ఛిన్న వర్ణ ప్రతియోగిత ఇతి ఏవం సాంద్రాభావ వదవృత్తితా త్వ శరీర భా-
వా దేవ విశేషణాత యోః ప్రవేశ వృత్తి వదవృత్తి పదద్వయ ర్థక మాంవర్ణ తేవృధికరణా ధర్మావచ్ఛిన్న సాంద్రాభావ వదవృత్తిత్వ స్యోపస్థమా-
నా ధికరణా ధర్మావచ్ఛిన్నా భావ తత్ప్రతియోగితా యాం లాఘవేన వృత్తిత్వ ద్వైరావచ్ఛిన్న తయా తదవచ్ఛేద్యతా యాం మభావఘటిత తద్విశిష్ట
దాత్మా దిరూప తత్వాన త్వాత్ తద్భావ ప్రతియోగి ప్రకారక శరీర ప్రతియోగితావచ్ఛేదక సంబంధ ప్రవిష్ట స్వరూప భావ ద్విత్వ ద్వాభావ ప్రతియో
గి ద్విత్వ ద్వావచ్ఛేదకే వ్యాపలక్షణా యాం న భావ నవి ప్రత్యక్షాంశిప్రత్యేకం రూపప్రతియోగితాక స్వస్వావచ్ఛిన్నా రూపవత్తావచ్ఛేదకతాయా
అభావ వాదేవ ఉపలక్షణా త్వాం ర్తత్ద్వరూప తద్విభావ ప్రతియోగితావచ్ఛేదక ఘటక తయా ప్రవేశాత్ అభావప్రతియోగితావచ్ఛే-
దక ప్రవిష్టాభావ స్వాభావానాం తదవ్యావృత్త యెతాదృశ ప్రతియోగితాకస్వస్వ ప్రతియోగితావచ్ఛేదక ఘటకతయైవ ప్రవేశాత్ త్రైవ
దంతి గురుధర్మస్య భావ ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ మతే వ్యధికరణ హి తం వృధికరణా ధర్మావచ్ఛిన్న సాంద్రాభావ వద్వృత్తిత్వ తద్విశిష్ట
వహ్ని ర్మాభావ వారణాయ విషయసాంద్రాభావ వదవృత్తిత్వ పర్యాప్త్యా వచ్ఛేదకతాక వృద్ధిమతా ధికరణా ధర్మత్వ వచ్ఛేదకతా ద్విరూపవత్వ వ
ప్రతియోగితా యాం విశేషణాం దేయం సత్వం ఘటిత తద్విది సాంద్రాభావ వదవృత్తి తద్విభావ సంగ్రహం ఫలకం సమానాధికరణ

అస్మాకం తర్కశాస్త్ర రచిత విత్వం తం సం దలిత గ్రంథము ... ప్రత్తిం కండరపుట యందు ప్రపంచ్చి యుందు ... విదా నం నాతపూర్వ పక్ష సమాధా ... తి ...

౧౦

పదార్థానాంశైషిధ్యాయం నవిశేషణవిషయం తాదృశాభావస్య సంగ్రహం కేవలాన్వయిసాధ్యకే ~~సాధ్యకే~~ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ
త్వేన ఘటాద్యభావవదాదాయ లక్షణాసమన్వయస్సంభవతీతి వాచ్యం విషయితాదిసంబంధేన యత్ర హేతుతా తత్ర హేతుతావచ్ఛే
దకసంబంధేన సాధ్యాభావవతి వృత్తేః సాధ్యాభావవద్విషయతాదిరూపాయా విషయాదిరూపవృత్తేస్సాధ్యాభావవద్విషయతాత్వాది
రూపసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వస్య కేవలాన్వయితయా తదవచ్ఛిన్నాభావాప్రసిద్ధేః తాదృశాభావఘటిత తల్లక్షణాసంభవాపత్తేః స్వసా
ధ్యాభావవద్విషయతాత్వావచ్ఛిన్నయా సంబంధేనావృత్తిత్వేన సంబంధేన తదవచ్ఛిన్నాభావమాదాయ లక్షణాసమన్వయస్సంభవతీతి వాచ్యం
కాలికసంబంధేన సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య ప్రసిద్ధ్యా సాధ్యాధికరణే హేతౌ తస్య సత్వే తయా స్వరూపసంబంధా
వచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకాభావస్యావశ్యం విశేషణీయతయా వృత్త్యధికరణే+ [illegible] వచ్ఛిన్నప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకాభావ
స్య లక్షణాఘటకత్వేన సంభవాత్ విషయతాయాః కాలాదిరూపవృత్త్యవిషయతాత్వావిశిష్టస్య స్వసమవాయాదినా వృత్తిః తాదృశస్య
స్వైవ వృత్తేః కాలత్వాదేరపి సమవాయాభావాత్ కింతు స్వరూపసంబంధేనైవ ఏవం సమవాయాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితా
క ఏవ విషయతాత్వావచ్ఛిన్నాభావో లక్షణాఘటకో భవిష్యతీత్యపి కాలికాన్నాదిరూపవృత్తేః కాలికవిషయతాదిసంబంధావ
చ్ఛిన్నప్రతియోగితాకసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాసత్వే స్వరూపసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్త్వేవాభావస్య

సంబం

ద్వితీయత్ర తద్వృత్తి కస్యైవం సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వతాదృశవిరహితస్య వతాం నాధికరణానాం ధర్మానవచ్ఛిన్నాభావస్యాపి తత్రాప్రసిద్ధేః ఘటత్వాదేస్సా
ధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాయి తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకధర్మ్యసంభవాత్ ఇతి వాచ్యం ఘటత్వాదినాపి ఘటత్వవత్త్వాభావస్య వేదాం తద్వత్ర
వత్వమేవ సాధ్యం నాధికరణత్వాపేక్షయా సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాదృష్ట్యే ధర్మవిశేషణానకల్పే ఘటత్వాదే ఘటత్వాదిస్వరూపసాధ్యాభావవ
ద్వృత్తితాదృష్టత్వేన సాధ్యేరపిప్రసిద్ధవిషయతాత్వకత్వేన సాధ్యాభావవద్విషయతాదృష్టతయా సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వాతిరిక్తవృత్తి
త్వవృత్తిధర్మానవచ్ఛిన్నాభావాప్రసిద్ధ్యా ఉక్తస్థలే వ్యాప్తేరవ్యాప్తేరవ యతత్ రూపేణాయత్ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తి తత్రూపావచ్ఛిన్నతద
వచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవిపక్షనేనకత్వావిశిష్టసాధ్యవచ్ఛిన్నాభావస్య లక్షణం ఘట తాదృక్ష్యాపిపి తదృష్టవదధికరణం ధర్మా
వచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తేః ఇంద్రియవిశేష తత్తద్వ్యక్తిత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్యతదా విధస్య హేంతావసత్త్వాదసం
భవప్రసంగ ఇతి చేన్నప్రయోగసంబంధేన యత్ప్రతీతే [illegible] తత్రసిద్ధవద తాకాభావత్వవృత్తధర్మవచ్ఛిన్నత్వ విపక్షనియమేనయసం
యోగాదిసంబంధేనఘటత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావమాదాయ ఉక్తస్థలే లక్షణమప్యసంభవాత్ ఉక్తార్థలాభా
ర్థమేవ సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తిత్వమహదాకం తత్ తదవచ్ఛిన్నాఘటత్వ సంప్రయోగికాభావాత్ న ప్రత్యక్షవిరోధా భావమహాదా
ర్థమేవ లక్షణాన్యసంభవసంభవేన వాయాదిసంబంధేన ఘటత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవత్త్వం యదుక్త తద్భావవత్వలక్షణానఘ
టకత్వాచ్ఛృతి విరహాత్ ఏతేన ధూమవత్త్వాదవ్యావచ్ఛిన్న ధూమత్వాదృభావవద్ధూమ వత్ప్రకారక ప్రమావిషయత్వాదవ్యావచ్ఛిన్నాభా

౯౧

వహ్న్యవస్సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య వారణాయ ప్రతియోగితాయాం సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తిత్వమప్య
నాదేయం। అత ఏవ వహ్నిసమానాధికరణాత్యన్తాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిశేషణాత్ సకలవ్యాపకత్వస్థలే లాఘవం వక్ష్యతే తత్ఫలాభావే సంగ్రహణాదేవ భూతం
తం దృష్టాన్తప్రాప్తమితి యదివ గురుధర్మస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వ-స్తదా వస్తుమాత్రస్య వృత్తిత్వతావచ్ఛిన్నాభావవారణాయ సాం
ధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నే సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వవిశిష్టఘటకత్వమేవ విశేషణీయం। తదర్థకత్వస్వవిషయకప్రతీతివృత్తిసాధ్యా
భావవద్వృత్తితాత్వరూపావచ్ఛిన్నవిశిష్టరూపావచ్ఛిన్నవిషయితాకత్వం ఏవం చ ఘటవృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నవృత్తేరభావోऽపి లక్షణాఘటక ఇతి వృత్తిమత్వ
దసాధకత్వం స్వవిషయత్వం నేతరవిశేషణతానాపన్నవిషయితాశాలిత్వం అతో విశేషణావిధయా సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వాను
ఘటకసాధ్యాభావత్వాదేరపి తదనుఘటకత్వం ఇత్యాహుః ఇతి ప్రాచీనోక్తదోషాణాం వారణాశక్యత్వాద్విషయితా ఇతరవిశేషణతానాపన్నరూ
పత్వేన ప్రాప్తతే వృత్తిత్వాదివిశేష్యకజ్ఞానీయసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వాదేర్విశేషణతయా తాం వృత్తేర్విషయత్వేన సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వ —
త్వఘటకత్వే సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వఘటకధర్మధర్మ్యప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకాభావోऽపి వేశ్యతాం ఘటకానాం తాదృశత్వ
స్వవిషయకప్రతీతివృత్తిసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వత్వరూపావచ్ఛిన్నపదార్థరూపావచ్ఛిన్నవిషయితాకత్వం। కిం తు స్వవిషయకప్రతీతివిషయతా
ప్రకారవిశిష్టసత్త్వం తత్తదభావవద్వృత్తితాత్వవిషయకప్రతీతిత్రయవిశేషణీయతావృత్త్యవిషయతయా తదభావవద్రూపావచ్ఛిన్నత్వవిశిష్టత్వాదేయ

తాంత్వే తద్విషయక ప్రతీతిత్వవిషయకత్వస్య దంపుర్ణట తయోః తదభావవద్వృత్తిత్వాత్ దేశద్ధటకత్వే రత్వే రత్వేన తత్త్వవలంధయః తాంత్వస్యాన త
ద్ఘటకత్వయోః వృత్తిమద్వృత్తిం తేరరూపేణాఘటత్వాభావవదా యోః తివ్యాప్తిరితి వాచ్యం తథాని త్వప్రత్యక్షత్వవిషయితాసంబంధేనయత్ర
ఘటతత్త్వా తత్ర తాదృశాభావాప్రసిద్ధేః ఘటత్వాభిన్నాయః తద్విత్వాదానవచ్ఛేదకానకఘటత్వ తద్విత్వవృత్తితాం త్వస్యయథానవాధికరణాధ
రాత్మవచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవద్వృత్తితాం త్వఘటకత్వం తదభావాన్వయేన తద్విత్వాదావపి తాదృశసప్తవిషయకప్రతీతిత్వవృత్తిత్వధికరణాధర్మావ
చ్ఛిన్నసాధ్యాభావవిశేషితఘటత్వవిఘటత తదభావవద్వృత్తిత్వ తద్విదిరూపవిశిష్టపదార్థేరూపత విషయితాకతయోః తదభావవద్వృ
త్తిత్వఘటకతయోః వృత్తిమద్వృత్తి తదవచ్ఛిన్నాభావస్యపి తాదృశత్వేనావ్యాప్తేర్వ్యాప్తేస్తత్తదభావవద్వృత్తిత్వఘటకధర్మావచ్ఛిన్నాభావ
వదేకైవ పారగాసంభవాత్ తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వఘటకత్వస్యాపి సవిషయకప్రతీతివృత్తిసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వం
తద్వృత్తిత్వవిషయితాకత్వేసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వఘటకత్వస్యాపగత్వే తదవచ్ఛిన్నాభావస్యయథారూపాభావానాత్మకత్వ
తేన సవిషయకప్రతీతివృత్తితత్తదభావవద్వృత్తిత్వరూపవిషయితాసంబంధేన తత్తదభావవద్వృత్తిత్వఘటకతా
వచ్ఛేదకానకఘటత్వ తద్విత్వవృత్తిత్వస్యసాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వఘటకతావాన్యథా తద్ఘటకధర్మావచ్ఛిన్నాభావవదేవాప్రసంభవతీతి
వాచ్యం తథాసతివ్యాపకతాఘటితసాధ్యవృత్తిపదార్థేవరూపతద్ఘటకధర్మావచ్ఛిన్నాభావవదేవాపేక్షయా లాఘవాత్ తథైవ

వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్న
నాంధికరణాంపదసాంఖ్యాం తదాన్తర్భవిత్వేవతిధ్యేయం । కిం చ తత్ర సాంధ్యాభావవత్ప్రవృత్తిప్రవృత్తేరపర్యాప్తవృత్తిప్రవృత్త్యన్తర్భావ
వారణాయ యవతద్వృత్తిపర్యాప్తావృత్తేః తత్ర తన్నిధ్యాభావవత్ప్రవృత్తిప్రవృత్తిప్రతియోగితావిశేషణాభావశబ్దం తథా సాధ్యాభావవత్ప్రవృత్తిప్రవృత్తి
సాధ్యాభావవ్యాప్యలక్షణానుగతసంభవతి తిర్యగ్ధర్మత్వం వైశేషికమతానాధికరణాపదయోర్ధారయోస్సంగ్రహ త్యాజ్యః ।

శ్రీ శాంభవశివార్పణమస్తు ॥

ప్రతియోగితానవచ్ఛేదకసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వమిత్యత్ర శేషప్రయోజకసామాన్య [illegible] లోకాద్యవృత్తిత్వేతి సంపిండితార్థం
సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వస్య యోగ్యాభావప్రతియోగిసాధ్యాభావవత్త్వవిశిష్టయోః సంపిండితసామాన్యాభావః సంపిండితార్థవిశిష్టవ్యాప్యభా
వః సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వవ్యాపకతావచ్ఛేదకప్రయోజకసామాన్యత్వేతి తద్ధర్మతావచ్ఛేదకత్వేతి సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాప

తే సాలోకావృత్తిత్వే సామాన్యయోః సంపిండితసామాన్యాభావవదవృత్తిత్వస్య తద్ధర్మతావచ్ఛేదక
సంబంధాభావాధికరణీభూతసామాన్యవృత్తి తద్భిన్నాభావప్రతియోగి [illegible] సాధ్యాభా
వవదవృత్తిత్వాదిరూపస్య సామాన్యతద్వృత్తేః స్వప్రయుక్తత్వేనోక్తేరిత్యాహుః॥ శ్రీరామపంచకే సిద్ధాంతః॥

సాధ్యతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావత్వావచ్ఛిన్నలక్షణాఘటకతయా తద్ధర్మతావచ్ఛిన్నప్రతియోగ్యభావలక్షణం సామాన్యవృత్తితద్భిన్న
భావేఽవ్యాప్తిః సామాన్యవృత్తిత్వాపాదనేతి బోధ్యం తాదృశాభావాధికరణసామాన్యవృత్తిత్వతద్ధర్మావచ్ఛిన్నతాదృశ
వృత్తిత్వే విశిష్టప్రతియోగితాకత్వం వా పక్షధర్మతైకదేశగుణకర్మాన్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే తాదృశాభా
వావిశిష్టసామాన్యవృత్తిత్వాతద్ధర్మావచ్ఛిన్నాభావమాదాయ దోషప్రసక్తేస్తత్ర విశిష్టసామాన్యవృత్తిత్వాభావ

నిరూపకాభావపర్యంతానుసరణేన సంబంధవిశేషో ధర్మ ఇతి వాచ్యం అధికరణానాం తత్త్వేన తత్తద్వ్యక్తిత్వలక్షణానాం తయోః శేషాంశస్య విశేషణానాం తయోః
విపక్షేణానానుపపత్తేః భావాత్ అధికరణావిశేషణానుపరక్తవృత్తిత్వాభావసమానాధికరణ్యాభావ కాలోపాధ్యపేక్షయాతిప్రసక్తి ధూమవానాదిత్యత్ర
సాధ్యాభావవద్వృత్తిత్వవృత్తిత్వసత్త్వాత్ తద్వారణాయ ఏకభావస్య వృత్తిత్వఘటకీభూతత్వేన తద్వృత్తేరాలోకాదివృత్తేః నాతే వృత్తిమద్వృత్తిత్వప్రసక్తౌ తిసమానాధికరణత్వం
వృత్తిత్వభానం చ అత్ర చ లక్షణే అత్రాభావవాన్ ప్రతియోగ్యవృత్తి తద్వృత్తిత్వఘటకసత్తావత్త్వమత్ర తత్తద్వ్యభావవద్వృత్త్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్య
సమానాధికరణ తద్వృత్తిత్వప్రయోజ్యవృత్తి తద్వ్యక్తివిశేషస్య అభావసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న వ్యాపకతావచ్ఛేదకస్య అభావావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకః
తయోః సమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్వరూపతద్వృత్తిత్వం చేత్ తద్వ్యభావవద్వృత్త్యనవచ్ఛేదకానాం తద్వ్యద్వృత్తి తయోః ప్రవృత్తత్వ
ప్రత్యవృత్తత్వాభావాదితి వాచ్యః ఏవం చ వృత్తిసాధ్యసామానాధికరణ్యసాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న వ్యాపకతత్ప్రతియోగ్యనధికరణేతి వాచ్యః సామానాధికరణ్యము
తల్లక్షణేన తత్రత్ర తత్రాతివ్యాప్తివారణాయ సాధ్యసమానాధికరణత్వేనేతి విశేషణం దేయం ఏతల్లక్షణేనాపి వృత్తిమత్త్వేన
వ్యాప్తివారణాయ వృత్తిమత్త్వసమానత్వమపి ఉపాదేయం సాధ్యసమానాధికరణ తల్లక్షణానాం ఏతత్త్వే పరిహారాణాం ఇతి సుధీభిః స్వయమూహ్యం తద్వ్యాప్తి
వ్యాప్తిప్రసక్తౌ తు తదన్యదోషాణాం ... ఇతి దిక్ ॥ — ॥ — ॥ శ్రీరామచంద్రో జయతి ॥ — ॥ — ॥

అత్రేతి। ఘటత్వాదినా తాదృశవృత్తిత్వాభావవత్త్వం దాయత్వస్య ఘటాదిన్యాయేతి వ్యాప్యవ్యాపకతాశ్రయ యథా వహ్నిత్వావచ్ఛిన్నాభావః ఏవం వహ్ని వ లాభ్యం యస్తత్ర ధూమవద్వృత్త్యధికరణాంధర్మస్తువధ్వంస్తత్వాభావస్య ప్రసిద్ధ్యా తత్త్వమయిదా యథాధికరణాంతర్గతవృత్తిత్వస్య వృత్తిః ప్రత్యక్షస్య వహ్ని అధికరణాధర్మావ ధూమాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకాంతర్గతేతి తద్వృత్త్యవిరహిత్వా దృశసామాన్యవిషయితా ధ్రుతిరిక్తసంబంధేనేతా వ వ్యాప్యః

అత్రేతం వృత్తిమద్వృత్తయోర్యథా వంతస్యాద్వ్యభావవత్వయు దాయం అధికరణావృత్తిత్వాభావాత్తద్వత్వం
తత్త్వం తాదృశవృత్తిత్వాభావత్వవ్యాపకతాదృశవృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితా సాధ్యాః॥ ౧౫

సాధనవత్వాధికరణత్వేన సాధ్యాభావవిశేషణం పక్షే వృత్తిత్వసామాన్యసాధ్యవ్యధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకస్తత్ర వసాధ్యాభావస్య ప్రసిద్ధితాలక్షణాఘటకతయా వృత్తిత్వసామాన్యవిషయితా ధ్రుతిరిక్తసంబంధేనేతా వ వ్యాప్తిరితి వృత్తిమ వృత్తిత్వాభావవిశేషణాం తాదృశవృత్తిత్వేతి సాధ్యాభావవత్వయు దాయం అధికరణావృత్తిత్వేత్యర్థః

ప్రయోజకత్వంచేతి పూర్వదళస్య ప్రయోజకత్వాంశాల్కాద్వృత్తిత్వే కర్త్వం వ్యావృత్తి తద్విభావేనోదాయి సంబన్ధేనాదసాధనాదితత్వాదా ప్రాప్య
పకారకతారతాసంపూర్వదళస్య ఉక్తవేవవారణందళస్య ప్రయోజకత్వం తత్సాధ్యసమానాధికరణాత్వస్య సాధ్యాభావావిశేషణాత్వే వలాన్వయి
సాధ్యనిష్ఠయ తద్విశిష్టాభావ వృత్తి తద్విభావవసాదాయోవ్యాప్తివారణాయేవ సంబన్ధేనాసాధనత్వాదా సమర్థసవృత్తి తద్వి
శిష్టాభావవ్యాపకత్వం తత్ర సమర్థనాదేవ తద్విశిష్టసంబన్ధాభావాధికరణత్వే సాధ్యాభావస్యాధికరణా తద్విశిష్టప్రాక్నోక్త

ప్రయోజకత్వమాల్కత్వాయం సాధ్యాభావాధికరణావృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకస్య వృత్తిధికరణాదర్శనావిన్ని
వా ప్రతియోగితాకస్యైక్యాభావస్య వృత్తిమద్వృత్తి తద్వద్విభిన్నాం లిన్యాతివ్యాప్తి రతః సమయదాయేతి॥ శ్రీరామః॥ ॥

తద్విదముక్తప్రాయం తమితిసముదాయపదప్రయోజకమాహ సాధ్యాభావాధికరణేతి వృత్తిధికరణాదర్శనావిన్నాభావస్యైవేతి దర్శనే
మవృత్తిత్వే తద్విశిష్టాభావస్య ప్రతియోగితాయా వృత్తిధికరణాదర్శనావిన్న సాధ్యాభావాధికరణాసమర్థనాదివృత్తి
తద్వృత్తితయా సాధ్యాభావాధికరణావృత్తిత్వవ్యాపకతయా జకద్వృత్తిత్వస్య సాధ్యాభావస్యైవ తద్వ్యాపకప్రతియోగితాక
తయా తస్య సమానాధికరణాదర్శనావిన్న ప్రతియోగితాకస్యాప్రవృత్తావేవ ప్రసక్తత్వాదితి భావః వృత్తిభిన్నాం లిన్యాతివ్యాప్తి రతితాదృశ
జకద్వృత్తి తద్విభావస్య సమస్తైవ సత్వాదితి భావః॥ —॥ శ్రీరామాయ నమః॥ —॥

౯౫

అత్ర స్వవ్యాపకసాధ్యాభావసమవధానాయా అధికరణవృత్తిత్వవ్యాపకత్వే సతి సాధ్యాభావసమవధానాయా అధికరణవృత్తిత్వవ్యాపక
త్వం ప్రతియోగితావిశేషణానాం తత్ర స్వవిశిష్టపదార్థసమవధానాయాః పదార్థవిశేషణీభూతాదేః వృత్తిత్వవ్యాపకత్వాదిదళాభావ ఇత్యాద్యలక్షణేషు అతిస్తవ్య
నాతివ్యాప్తిః సంభవతి వృత్తిత్వేన సాధ్యకేతాదృశప్రతియోగితాయా ఏవాప్రసిద్ధేః ఇతి వృత్తిత్వసాధ్యకసాధ్యాభావప్రతియోగితాయాః
సాధ్యాభావాధికరణవృత్తిత్వవ్యాపకత్వాత్ స్వవ్యాపకసాధ్యాభావసమవధానాయా అధికరణవృత్తిత్వవ్యాపకత్వరూపపూర్వదళవిర
హాత్ అభావసాధ్యకసాధ్యాభావసమవధానాయా అధికరణవృత్తిత్వవ్యాపకత్వాద్వైతపక్షే సాధ్యవృత్తిత్వవిశిష్టతాదృశప్రతియోగితాయాస్తత్త్వాదితి పూర్వపక్షయి
తువిశేషణదళేన సమవధానాయాః ప్రతియోగిత్వపూర్వదళశ్రమవారణాయ [illegible] విశిష్టావధానభూతావధానతాదృశా అత్ర లాఘవాద్వ్య
ప్తిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావప్రతియోగిత్వస్య ఆలోకాదిప్రపంచవృత్త్యాదివృత్తిత్వే సాధ్యాభావాధికరణసాధ్యాభావాధికరణవృత్తిత్వవ్యాపకత
యా తాదృశసాధ్యాభావసమవధానాయా [illegible] ప్రసక్తేః తదుపాదానే వృత్తిత్వేసాధ్యకే [illegible] అతిరిక్త తాదృశప్రతియోగితాయాః ప్ర
సిద్ధ్యా వ్యాప్తిప్రసంగస్య తదభావభూతసమవాయప్రదర్శనే [illegible] వృత్తిత్వాభావసామానాధికరణ్య అతివ్యాప్తిః [illegible] ద్వితీయ
తేదపి పదం తత్ అతివ్యాప్తివారణాయ విశిష్టపదార్థసమవధానాయాః ప్రతి [illegible] వృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకస్య అలో
కావృత్తిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావస్య [illegible] వృత్తిత్వభావాదివృత్తి విశిష్టపదప్రాస్తాం తదేతయాః పూర్వదళశూన్యపదానాం [illegible] తత్ర ప

సముదాయాం ప్రదేశే వృత్తికరణాధత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావాధికరణావృత్తిత్వత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకసత్త్వలాభేనావృత్తివృత్తిత్వ
త్వావచ్ఛిన్నాభావస్య ధూమాదేరపి సత్త్వాదవ్యాప్తిరితి తత్ప్రాబల్యేఽపి తథాప్యనిత్యత్వసాధకత్వే॥ తత్ప్రతియోగిత్వవ్యాపకతావచ్ఛే
ద్యతావచ్ఛిన్నమేవ సాధ్యాభావసముదాయాధికరణావృత్తిత్వత్వం వ్యాపకత్వవిశేషణావిధయా౽౽దేశేఽపి తథైవ తద్ధర్మవిశిష్టాత్యన్తాభావ
త్వాదేశేఽపి ఏవం వహ్న్యాదేః పక్షే వాయ్వాదావతరతి తద్ధర్మవిశిష్టస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వప్రతియోగిత్వవ్యాపకత్వ
విశిష్టతావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావసముదాయాధికరణావృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నస్య తత్త్వస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వత్వేనాభావప్రతియోగి
తావచ్ఛేదకమితి తాదృశావచ్ఛేదకత్వత్వావచ్ఛిన్నాభావేఽపి వ్యాపకతా౽౽దేశేఽపి సంభవాత్ తద్ధర్మవత్త్వవిధా౽౽దేశేఽపి వచ్ఛేదకమితి వా
త్వం వ్యాపకత్వం తత్స్వరూపలక్షణావిధయా సాధ్యాభావసముదాయాధికరణావృత్తిత్వత్వరూపవ్యాపకత్వే౽౽దేశేఽపి సంభవాత్
వ్యాపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావాభావత్వాదిజ్ఞానే వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం స్వరూపసమ్బన్ధావచ్ఛేదకత్వత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకా
భావముక్త్వా వ్యాపకతాయాం స్వరూపలక్షణాంతరయోరభావేఽపి తథా తత్తత్ప్రకారకం తద్ధర్మవిశిష్టస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేద
కత్వే సాధ్యాభావసముదాయాధికరణావృత్తిత్వత్వవిశిష్టస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వత్వరూపేణాభావప్రతి-
యోగితావచ్ఛేదకత్వం ప్రతియోగిత్వావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావవదవృత్తిత్వవిశిష్టస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వత్వాదిరూపప

మః యత్తద్ధర్మావచ్ఛిన్నయోః వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావాధికరణే ఽపి తద్వ్యక్తిత్వావచ్ఛిన్న తాదృశధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావా-
ధికరణవృత్తిత్వం న శక్యం నిశ్చేతుం తాదృశసాధ్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం యద్ధర్మే తద్ధర్మావచ్ఛిన్నాధికరణవృత్తిత్వం ఏవం
వప్రతియోగితావ్యాపకత్వం సుఘటం తేనోక్తధర్మప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వసంబంధేనావచ్ఛిన్నత్వమిత్యాహుః

॥ సామాన్యగ్రంథః సమాప్తః ॥

= యత్తు వ్యాప్యవృత్తిత్వే సతి వ్యాపకత్వం వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం తయోః వ్యాపకత్వం వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం సాధ్యాభావసమా =
= నాధికరణావృత్తిత్వం వ్యాపకత్వం తత్తయోః ధర్మయోః సాధ్యాభావే తద్వ్యాపకతావచ్ఛేదకత్వం తత్త్వావచ్ఛిన్నత్వం ప్రతి =
= ఇతి తన్నిష్ఠం తదవచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకతాదృశధర్మావచ్ఛిన్నవ్యాపకతాయాం సాధ్యాభావాన్తః ॥ =

తేనైతత్సమవాయేన వహ్నిః సాధ్యత్వే పర్వతస్య సంబంధద్వయావచ్ఛిన్న వహ్న్యభావద్వయానధికరణత్వేపి ధూమవత్త్వేనాతివ్యాప్తిః సంయో [illegible]
గేన వహ్నిః సాధ్యత్వే వహ్న్యవయవస్య సంబంధద్వయావచ్ఛిన్న వహ్న్యభావద్వయానధికరణత్వేపి వహ్న్యవయవత్వేనాతివ్యాప్తిః సమవా
యేన వహ్నేః సాధ్యత్వే సంయోగేన తస్య తథాత్వేపి పర్వతస్య వహ్న్యవయవస్య చ తాదృశాభావద్వయానధికరణత్వేపి పర్వతవహ్న్యవయ

సాధ్యాభావవత్త్వే సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేనాభావాత్ తేన సమవాయేన వహ్నిః సాధ్యత్వే ధూమే సంయోగేన తథాత్వే
వహ్న్యవయవత్వే పర్వతవహ్న్యవయవయోః సంయోగేన పర్వతస్య వహ్న్యవయవస్య చ సంబంధద్వయావచ్ఛిన్నవహ్న్య
భావద్వయానధికరణత్వేపి నాతివ్యాప్తిః॥ (శ్రీరస్తు)॥ [illegible] [illegible] ॥ [illegible] ॥=౪

వ సంయోగేనాతివ్యాప్తిరితి యోజనా సంబంధద్వయావచ్ఛిన్న వహ్న్యభావద్వయం సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్న వహ్న్యభావసమవాయ
సంబంధావచ్ఛిన్న వహ్న్యభావద్వయం సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్న ప్రతియోగితాకత్వవిశేషితాదృశాభావద్వయానధికరణాత్
పర్వతాదేః సాధ్యాభావవత్త్వం తదధికరణం తయోః తత్పర్యాప్తాధికరణత్వేపి తత్ప్రభావాయోగం తద్ధూమాధూమవదాదావతివ్యాప్తి
తమేవ వృత్తి వ్యాప్తిః స్యాదితి భావః॥

= పంచమ్యవయవమాత్రసంయోగవృత్తిః =

౯౨

శబ్దసాంకృతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నాభావవిశేషణసమవాయేన పంచమ్యాః సామాన్యసంయోగేన ఘటాభావే అనాతివ్యాప్తివారణాయ
తదంశస్యైతసమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నపంచమ్యభావసామాన్యాధికరణసంయుక్తత్వస్య వృత్త్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావత్వసంయుక్తవృత్తిత్వ
తి పంచమ్యవయవమాత్రసంయుక్తపదార్థప్రసిద్ధిః సంయుక్తమాత్రస్యైవ తాదృశాభావసామాన్యాధికరణగగనసంయుక్తత్వాదితి కథమత్ర
వ్యాప్తిప్రదర్శనం సమవాయేన ఘటావయవతత్కపాలాభిప్రాయేణ తాదాత్మ్యేన యుక్తతే సమవాయేన ఘటావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావసామా
ధికరణాత్తద్వ్యధికరణేతి వాచ్యం సంయుక్తమాత్రస్య గగనాదిసంయుక్తత్వేపి తాదృశసంయోగస్య వృత్త్యనియామకతయా సంయోగే
న పంచమ్యవయవావృత్తిత్వాభావస్య సంయోగవృత్తిత్వేఽవృత్తిత్వసంబంధతయా వృత్తిపదస్య ధాతుతత్పరతామతే తాదృశవ్యాప్తిసాధ్యా
సంగతేః వృత్త్యనియామకతాదాత్మ్యాదిసంబంధేనవ్యాప్తిసత్త్వాచ్చ వృత్తిపదస్య సంబంధార్థకత్వమావశ్యకం ఇత్యభిప్రాయేణ తదుపేక్ష్యోక్తేరియ
త్కపాలాంశస్య కరణాంశసాధ్యసమానాధికరణత్వస్య సాధ్యాభావవిశేషణాత్సమవాయాదిసంబంధావచ్ఛిన్నపంచమ్యభావస్య పంచమ్యవయవ
వృత్తిసాధ్యసాధనసామానాధికరణ్యసంభవే తత్రాతివ్యాప్తిసంభవః ఏవం సత్తాభావవాన్ ద్రవ్యత్వాదిత్యాదావతివ్యాప్తివారణాయ సా
ధ్యసామానాధికరణ్యనిరూపితవిశేషణతాసంబంధవృత్తితయా సంయోగాదినా పంచమ్యామత్త్వవతోఽవయవే పంచమ్యవయవత్వాదౌ నాతివ్యాప్తిర్విరహ
తం శక్యత ఇత్యతః పర్యాప్తపంచమ్యవయవసంయోగపాంతం కార్యపరం ॥ శ్రీరామభద్రోజయతి ॥ ॥ ॥

సంయోగేన ద్రవ్యస్య వ్యాప్యవృత్తితావచ్ఛేదకత్వసంబంధావచ్ఛిన్నసంసర్గాభావస్యాధికరణేత్వేచ తత్ర వ్యాప్యవృత్తిత్వవిశిష్టతాద్రూప్యం
భావస్యాధికరణవృత్తిత్వం వివక్షణీయం యత్సంబంధావచ్ఛిన్నం తాదృశసంసర్గాభావస్యాధికరణే తద్రూపేణ అవ్యాప్యవృత్తిసంయోగాదిసంసృష్టే వృత్తిత్వానామిత్యత
ఏవ తాదృశసంసర్గాభావస్యాధికరణవృత్తిత్వేనేతి వ్యాప్తిరితి దర్శితమేతేనః పరకీయవృత్తిత్వేపి తాదృశాభావస్యాధికరణవృత్తిత్వాభావోప్యుక్త
ఏవేత్యతివ్యాప్తిశ్చ సంగమ॥ ॥ ॥ ప్రాంచస్తు పదత్రసంసర్గాభావపదేనసంసృష్టతావచ్ఛేదకవిశిష్టవ్యాపకతావచ్ఛేదకం
వచ్ఛిన్నాభావవివక్షణేనానావివక్షితే తదా విదతత్త్వంప్రకారావృత్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాధికరణే [illegible] ప్రతియోగ్యవ్యాప్తేః [illegible] త్వా
వచ్ఛేదకవిశిష్టసమవ్యాపక- తావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావవిరహాత్ అతిశారదమితి [illegible] సంసృష్టతావచ్ఛేదకసమవ్యాప్యప్రతియోగితాకాభావవివక్షైతద్యుక్తమితి

తదాబ్ధిర్వ్యాపకీభూతసంసృష్టతావచ్ఛేదకవ్యాపకప్రతియోగితాకాభావాదృః॥ త్రివంశితారామాయయుక్తం॥ [illegible]

తేః [illegible] నానావచ్ఛేదకావృత్తిత్వవిశిష్టప్రతియోగితాకానాం తదావిధసంసర్గాభావానాం మధికరణే ధూమాదేవృత్తిత్వాత్ [illegible] వ్యాప్తేర్వ
చ్ఛిన్నసంసర్గాభావఘటితతాదృశసంయోగవత్త్వవృత్తేర్వ్యాప్యవృత్తిత్వాదితాదృశయోర్ తదావిధమహాభావం దేశయతి తదితిస్వప్రతియోగితా స
మవాయతాభావవైశిష్ట్యతే సంసర్గాభావప్రతియోగితాయాం సంసర్గాభావసమవాయతాభావప్రతియోగిపదాభావ తత్రవృత్తిత్వేపి సంసృష్టతా
వచ్ఛేదకవృత్తికరణేవాధమితి నాచ్ఛిన్నయోః సంసృష్టతాత్ర వృత్తిప్రతియోగితాయాం సంసృష్టతావచ్ఛేదకసమవైయత్వాపస్తతమిస

౧౮

శ్రీ ధూమత్వావచ్ఛిన్నాయాం వ్యాప్యత్వాదేఃస్వప్రతియోగితాకాసాధూమత్వవిశిష్టయాం వహ్నిస్తు వృత్తిరేకైవ సాధ్యత్వేతి యతేరేకత్వం వ్యాప్యత్వాదిమాత్రవృత్తిత్వ
భావత్వే ధూమత్వేనప్రమేయత్వం నాస్తీతి ప్రతీతివిషయప్రతియోగితాంతరకల్పనే గౌరవాదితి తాదృశప్రతియోగితాయాం వ్యాప్యత్వాదినిష్ఠ
యత్వరూపసాధ్యతావచ్ఛేదకమితి చేత్ తాదృశప్రతి వ్యాప్తివిశిష్టత్వేన వ్యాప్యత్వం నాస్తి తత్రాదిప్రతీతివిషయసంబంధావచ్ఛేదకత్వేన తత్రలక్షణాగమ వృ
త్తి సంభవాత్ స్వవృత్తికరణావ్యాప్యత్వావచ్ఛిన్న తత్వావచ్ఛిన్నాయాః ప్రతియోగితాయా వ్యాప్యత్వావచ్ఛిన్న వృత్తిత్వసత్వసంభవాత్ వస్తుతస్తు ధూమత్వా
వచ్ఛిన్న వ్యాప్యత్వాభావప్రతియోగితాయాం వృత్తికరణా ధూమత్వాదేరవసమానాధికరణా వ్యాప్యత్వాదేశ్చావచ్ఛేదకత్వసంభవాత్ ధూమత్వేన
వ్యాప్యత్వం నాస్తీత్యాదిప్రతీత్యా వ్యాప్యత్వాదేః ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వేన సమానాధికరణతాదృశప్రతీతే వ్యాప్యత్వాదివిశిష్టవైశిష్ట్యావగాహిత్వే
న తత్ర వ్యాప్యత్వాదిప్రకారకజ్ఞానానపేక్షాపత్తేః ఏవం చ ధూమత్వేన ప్రమేయత్వం నాస్తీత్యాదిప్రతీతివిషయప్రతియోగితాయా అతిరిక్త
త్వమావశ్యకం అవచ్ఛేదకభేదాదితి ధూమత్వేన వ్యాప్యత్వం నాస్తీత్యాదిప్రతీతివిషయప్రతియోగితాయా వ్యాప్యత్వాదేరేవ వర్తితే వృత్తిత్వాభావాన్నా
భావాదతో ధూమత్వాదినా వ్యాప్యత్వాభావాభావ లక్షణా ధూమత్వేన ॥ శ్రీ ఏవం సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకరూపావచ్ఛిన్నాభా
వధూమత్వలక్షణే ఏవం హేతుత్వావచ్ఛిన్న సాధ్యకస్థలే ఏవం హేతుత్వాదినా ధూమత్వాభావాభావ లక్షణా ధూమత్వేన సాధ్యతే వ్యాపకతావచ్ఛేదకవం హేతు
త్వాదిపర్యాప్త ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాకత్వ విరహాత్ సమానాధికరణ్యం హేతుత్వావచ్ఛిన్నాభావవారణాయ అవచ్ఛేదకత్వపర్యాప్తివి
వక్షణా స్వావచ్ఛేదకత్వాదిత్యేకవ్యాపకతావచ్ఛేదకపర్యాప్తత్వం హి వ్యాపకతావచ్ఛేదకావృత్తిత్వం తత్సంబంధేన తావద్వ్యవచ్ఛిన్నత్వం వ్యాప్యాభావప్రతియో

ఏకంచాసమానాధికరణాధర్మస్యప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వంనైవచ సమానాధికరణాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వంతదవచ్ఛిన్న
త్వసంభవతి కింతుసాధ్యతావచ్ఛిన్నతైనసాధ్యతాభావీయప్రతియోగితైవఘటితేతిభావః

నిత్యానామవృత్తిత్వమితి తాదృశాభావప్రసిద్ధావపి తల్లక్షణాసమన్వయసంభవ ఇతి అతఏవయత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావా
ధికరణత్వమాదాయ సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నత్వాదిదోషాభావ ఇతి దీధితిగ్రంథస్యసంగతిః అత్ర యత్కించిద్ధర్మావచ్ఛిన్నాభావప్రసిద్ధ్యా ఇతి
పాంత్యాదితి ఏవంచ సాధ్యవదన్యావృత్తిత్వలక్షణేఽపి తదాయాతఇతి యాసామవాయికతయా సాధ్యతావచ్ఛేదకీభూతఘటితేవప్రసక్తఇతిమూ
లగ్రంథోపపన్నః ఏవమపిసంగచ్ఛతే అధికరణప్రతియోగి సంబంధేన యత్రోభయత్వాదికంసాధ్యతావచ్ఛేదకంతత్రప్రతియోగితాయాఅవ్యాప్య
వృత్తిత్వేనతత్ప్రత్యప్యధికరణాప్రత్యేకవృత్తిత్వరూపవ్యాప్తిసంబంధేనోభయత్వాదిరత్నంతాభావస్యతదవచ్ఛిన్నభేదస్యచసత్వేనత్యప్రతియోగితావ్యా
పకత్వం ... సంభవతి సమవాయవృత్తిసంయోగాదేర్యత్రసాధ్యతావచ్ఛేదకతాతత్రప్రతియోగితావ్యాపకత్వేనదర్శయతి యత్ప్రతి
యోగ్యసమానాధికరణాఽవ్యాపకతాఘటితసామాన్యేనవిశేషయంతావతా ఉభయత్వస్యాపివ్యాపకత్వం ఇత్యర్థః పర్యాప్తిసంబంధేనో
భయత్వేఽపిపర్యాప్త్యధికరణాప్రత్యేకాతిరిక్తతయా ప్రత్యేకవృత్తేరుభయత్వాభావస్యాపిప్రతియోగిసమానాధికరణత్వాదితివాచ్యం ప్రత్యేకవృ
త్తిఘటితేఽప్యుభయత్వాదినాయత్రసాధ్యతాతత్రజాతితత్వావచ్ఛిన్నాభావప్రతియోగితాసమానాధికరణస్యతాదృశసాధ్యతావచ్ఛేదకాభావస్య
ప్రతియోగ్యధికరణవృత్తిత్వవిరహేణ తాదృశసాధ్యతావచ్ఛేదకస్యతాదృశప్రతియోగితావ్యాపకతాపత్తౌతాదృశాభావమాదాయతదవచ్ఛిన్నసా
ధ్యకత్వస్థలేప్రకారాంతరమాహ విషయతావిశేషేతావతి వ్యాప్యత్వాపత్తేః ప్రతియోగ్యధికరణాసమానాధికరణవృత్తిత్వస్యైవాభావేవిశేషణం తయాఽభా
వత్వాభావవ్యాపకతానసంభవాత్ తదభావవత్వప్రత్యేకంతదధికరణతావత్తస్యైవతదధికరణతాయాఅవ్యాప్యవృత్తిత్వాత్ ఇతిచేత్

౯౯

కసామానాధికరణ్యస్యావ్యాప్యవృత్తిత్వోపష్టంభప్రతియోగి సామానాధికరణ్యాభావవిశిష్టాభావవత్త్వా ఘటత్వ తద్వ్యా
పకతాయాః ఏవం వైశిష్ట్యసంభవాత్ పృథివీత్వవాచ్యకర్తాభయత్ర వతి పృథివీత్వవ్యవచ్ఛేదేన తదభావస్య ప్రతియోగిసామానాధికరణ్యేబజల
త్వావచ్ఛిన్న తత్సామానాధికరణ్యాభావవిశిష్ట తదభావవత్త్వేన తత్ప్రసంగాభావాత్ ఉభయత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య తదభావవత్త్వైకైక...ప్యవి తత్సామా
ధికరణ్యాభావావచ్ఛిన్నప్రకారం తత్సామానాధికరణ్యావచ్ఛేదకప్రవృత్తిప్రకారకత్వే రిక్తత్వాత్ అథవా యద్ధర్మావచ్ఛిన్నత్వావచ్ఛేదకతా ఘట
కసంబంధసామాన్యప్రతియోగికత్వాధికరణాయత్తిం ... యోగికత్వాభావస్తదస్త్వమేవ ప్రతియోగితావ్యాపకత్వం ఉభయత్వ ... రూ
పతపర్యాప్తావచ్ఛిన్నప్రతియోగికత్వాభావస్తదయోగికః ప్రత్యేకం రిక్తత్వాదితి యత్తు ప్రాచీనమతే రూపాదిసామాన్యాభా
వస్య రూపత్వ... ప్రతియోగికతయా రూపధ్వంసాదిసాధ్యకరూపాదిహేతావతివ్యాప్తిః రూపాదిసామాన్యాభా
వస్య రూపధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయాః సాధ్యతావచ్ఛేదకసమ... తత్ర... తాభావ...ధికరణే రూపాదేరవృత్తేః ...
రూపసత్త్వే రూపధ్వంసాభావరూపత యా తత్ర ... తస్య రూపసామాన్యాభావాఘట ... సాధికరణ్యమితి ...
లక్షణాఘటకత్వ... ప్రతియోగిత్వ... తత్... వ్యాప్తిరితి వాచ్యం రూపాదీనాం ప్రత్యేకం ప్రాగభావధ్వంసాభావరూపత్వేపి సర్వస్య రూపాదేర్ధ్వంసా
స్య భావాభావాత్మకతయా ... సాధ్యతావచ్ఛేదక ... ప్రతియోగితాకత్వవిరహేణ లక్షణాఘటకత్వాదితి తన్న ఘటపటరూపాద్వయ రూప
ధ్వంసత్వావచ్ఛిన్న ... రూపత్వావచ్ఛిన్న ... రూపధ్వంసత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్య ... కతయా ...

రూపాదిసామాన్యాభావవత్త్వ తత్ప్రతీతి ౹ తద్విహాయ రూపాదిసామాన్యాభావత్వరూపధ్వంసప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible]
[illegible] సామానాధికరణ్యాత్ప్రసాధ్యాభావవిశేషణతాపత్తేరిత్యపి [illegible] రూపాదిసామాన్యాభావ [illegible] భావవత్త్వసంబం
ధేన సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] ధికరణ [illegible] లక్షణ [illegible] రూపాదిసామాన్యా
భావా [illegible] ధికరణ [illegible] ధికరణే [illegible] వ్యాప్తి [illegible] ప్రతియోగితాయాః ప్రతియో
గిత్వరూప [illegible] వృత్తిసాధ్య [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధే [illegible] ప్రతియోగితాయాం [illegible] వచ్ఛేదక [illegible]
దభావీయప్రతియోగితా [illegible] దోషః తత్ర [illegible] రూపప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] తదభావీయప్రతియోగితా [illegible]
రూపప్రతియోగితా [illegible] తదభావీయ [illegible] రూపప్రతియోగితా [illegible]
ప్రతియోగితా [illegible] తత్ప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] తదభావ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] తదభావీయప్రతియోగితా [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

ర్త్వావచ్ఛిన్న తదభావీయప్రతియోగితాత్వైరసమన్వైయత్వఘటితస్వావ్యాప్యవృత్త్యావచ్ఛేదకత్వంచ పృథివీత్వద్రవ్యభావాదిసాధ్యకస్థలే ఘటవృత్తితద్వృత్తి
ర్వ్యభావవారణాయ శక్యం తదభావీయత్వ పృథివీత్వాభావాదిరూపప్రతియోగితాం పృథివీత్వాభావత్వద్రవ్యత్వావచ్ఛిన్నాభావీయప్రతియోగితాత్వ
తయా పృథివీత్వాభావత్వాదిరూప తదవచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాత్వైః పృథివీత్వాభావత్వాదిసమన్వయ్యత్వస్య తద్వృత్తేః తథాపి యద్రూపావ
చ్ఛిన్నప్రతియోగితాత్వైః యదభావీయత్వం తద్రూపావచ్ఛిన్న తదభావీయప్రతియోగితాత్వైః స్వావ్యాప్యత్వే విశేషణాద్యసంభవః పృథివీ
త్వాభావత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాత్వైః పృథివీత్వాదిరూపాభావమాత్రవృత్తిత్వం తత్త్వం ఘటత్వావృత్తిత్వావచ్ఛిన్నాభావవృత్తిత్వమితి
యద్యపి ప్రాగభావత్వం ప్రతియోగిత్వం స్వప్రతిసాధ్యత్వే ధూమాభావాదిహేతౌ సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నసాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకప్రతియోగి
తాకత్వయోః తత్రత్యదావృత్తి తద్వృత్తిత్వనిరవచ్ఛిన్నాభావకాంతాధికరణావృత్తిసంగ్రహోపాప్రసిద్ధ్యైవ తత్ర హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన వృత్తేరప్రసిద్ధ్యావ్యా
ప్తిసంభవః తథాపి సాధ్యాభావకాంతావతితావృత్తిత్వరప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తేస్తద్ఘటకత్వవిశిష్టసత్త్వాదిమాత్రత్వాదావచ్ఛిన్నత్వే నైలం తత్ర
తాంఘటకత్వాప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తేరాకారాంతరంపం తత్ప్రయోజనమాహ యత్రపృథివీత్వాభావాదావితి తత్త్వప్యపత్తేరితి ఘటాదిహేతాంపరుం
ఎత్వర్థః తత్రప్రసక్తేతావితి తత్రసాధ్యయత్రైవస్వతుపాలత్వాదిస్తత్రైత్యర్థః సాధ్యాప్తిశల్యదాప్యయః యోగత్వాభావాధికరణావృత్తిసంఘ
వతితాంవదభావకాంతాధికరణావినష్టాయాం తదోష్ణాత్సంభవేత్స్థలాంతరే వ్యావృత్తిమాహ పృథివీత్వాదావితి తత్వాత్

ఛిన్నపరామర్శహేతుత్వే జాతిత్వవిశిష్టవహ్నిర్వ్యాప్యాభావస్య తత్కార్యతావచ్ఛేదకతాయాః సమవాయేనవ్యాప్తేరప్రసిద్ధ్యాఽతివ్యాప్తేరధ్వ
ంసాత్వావచ్ఛిన్నసంబంధేన హేతుతత్వసాధారణం సాధ్యసమానాధికరణం వ్యాప్యం ద్యాభావవిశేషణతావచ్ఛేదకతత్త్వవిశిష్ట

తేనయత్రప్రజ్వాలనాభావాభావసాధ్యతత్ర వ్యాప్తిత్వే వహ్నిర్వ్యాప్యాభావకాలావచ్ఛేదకతయా ప్రసక్తం తత్రసత్త్వేతాదృశవిశిష్టసాధ్యాభావతత్త్వవిశిష్టనిరుక్తాభావవత్త్వ సాధ్యాభావవత్త్వవైయర్థ్యప్రతియోగిసామానాధికరణ్యవిశిష్టతద్వ్యాప్తిరతివ్యాప్తిరితి

తి యో
నితాంగా

నిరుక్తాభావస్య సాధ్యసామానాధికరణతయా వారణాసంభవ ఇతి ప్రత్యేకం సాధ్యసమానాధికరణా వృత్తిత్వే ప్రతియోగ్యవృత్తిత్వ
రూపనిరుక్తాభావకాలాధికరణతాయాం సామాన్యాభావ ఇతి తద్ఘటితవ్యాప్తిలక్షణే కాలే ఇత్యాద్యర్థః ॥

వృత్తియద్ధర్మప్రయోజకధర్మవత్త్వం హి సంయోగేన ఘటత్వాభావత్వాదిరూపసాధ్యతాయాం ఘటోదిష్టవసాధ్యాభావవత్త్వం ఘటాధికరణత్వప్రస
క్తిరత ఉక్తమభావత్వాదికమితి తదిదమపదార్థత్వేన యత్త్వాదిపదార్థః తత్ర తత్సాధ్యేతి ఘటత్వాభావపదత్వాభావరూపసాధ్యస్య యత్ర సాధ్యతా
వచ్ఛేదకసాధ్యప్రతియోగితాకో ఘటత్వపదత్వాదిరూపాభావస్తత్త్వముదాహరణాధికరణప్రసిద్ధేర్ఫలం యావత్తాదృశాధికరణత్వప్రసం
భవతీతి నివేశే యో వంశతాదృశాభావసత్త్వదాయ వతి ఘటోదాహరణే తోయత్ర తత్ర వ్యాప్తేరవచ్ఛేదయోవతావంభావావ వైశ్యాధికర

ణాప్రభావత్వాదిరూపాభావాదాసాధ్యేత్తత్సాధ్యాభావవత్త్వం ఘటాధికరణప్రసిద్ధ్యావ్యాప్తిరిత్యూహ్యం ॥

ణ్యాసంభవః తాదృశాభావవత్త్వం ఘటాధికరణం యద్వృత్తిత్వావచ్ఛిన్నమవృత్తిత్వస్వరూపం యత్ప్రతియోగితాకోభావో నివేశనీయః ఘట
వృత్తిత్వతద్విశిష్టాన్యత్వాభావవత్త్వం అవచ్ఛేదకత్వేన ఘటత్వవదన్యత్వవదవృత్తమం తత్ర తత్త్వేన తథా ఘటత్వాదిరూపగవృత్తిత్వాసం
న్యాభావవవృత్తిమవృత్తిత్వాదినాభావస్తత్ర దధికరణావృత్తమస్య తత్తదధికరణవృత్తిత్వాత్తత్ర తత్తదధికరణవృత్తిత్వం అతోంన
ప్రసిద్ధిరితి వాచ్యం ఏవమపి ఘటాప్రతియోగికాభావవాన్యత్వాదిత్యాదావ్యాప్తిమతామేవ ప్రసక్తం ఘటత్వపదత్వఘటితతాదృశ
ఘటాధికరణాతయోఘటితమవృత్తిత్వతద్వదన్యాభావసత్త్వాదితాదృశతయోర్వ్యాప్త్యభావాప్రత్వాదిత

శుద్ధ

అత్రసాధ్యాభావవత్త్వయోస్సంబంధవిశేషణే ద్వైశికాలపరిమాణాంవాన్యే యత్తద్విదితత్వాదావతివ్యాప్తిః కాలస్యాపకాలికసం
బంధేన కాలపరిమాణాభావాధికరణతయోఽపసిద్ధవసాధ్యాభావసోఽపి వత్తద్వృత్తిశ్చైశికవిశేషణాంతాసంబంధద్వైశిష్ట్యత్వభా
వాద్గపత్తిత్వదితత్వాదా అవ్యాప్తిః షుట్టితద్విదైశ్చేరసంబంధేనావృత్తేః తేనసంబంధేనతద్వృత్తితఙ్గాభావాధికరణప్రసిద్ధిః తేనసంబంధేన
వృత్తిమత్త్వస్యాభావవిశేషణాత్త్వే ఘటత్వాభావాదిసాధ్యకవృత్తిభూమ్యాదినిష్ఠాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావవత్వాదాయతివ్యాప్తిః కా
లికసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకకుట్టితత్వాభావాభావే సాధ్యే అతిత్వమితి తాదవ్యాప్తేర్ష్టుస్థాంతరిక్షవత్త్వమాత్రవృత్తిదైశిక
విశేషణతయా సాధ్యాభావకాంఽత్రాధికరణం తద్వృత్తిసాధ్యవిరహాంపతప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధవైశిష్ట్యయోనిర్వచనమిత్యాదయః
చవిశేషస్య తాదృశసాధ్యస్యయో భావత్వస్య దైశికవిశేషణతాసంబంధావచ్ఛిన్నాభావత్వమూపఇతి దైశికవిశేషణతాయా అపి
తత్త్వసాధ్యవిరహాంపతప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధతద్విత్త్విష్ట తాదృశప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధేన స్వాధికరణాత్త్వవిశిష్ట
అధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య సాధ్యప్రతియోగితయా తదసంప్రమాప్రసంగ ఇతి సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధేన స్వప్రతియోగితావచ్ఛే
దకవిశిష్టసాధ్యవత్త్వజ్ఞానప్రతియోగిత్వసంబంధావగాహియాదభావవత్త్వ ఇష్టం ప్రతిబంధకం తేన సంబంధేన తదభావాధికరణత్వం వివ
క్షణీయం స్వాధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావవత్త్వబుద్ధిం ప్రతి వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకప్రకారక బుద్ధిం ప్రతిబంధకత్వే తాదృశాభా
వస్యలక్షణఘటకతా సంభవాత్ యదవిరహాభావవత్త్వ బుద్ధిం ప్రతి దైశికవిశేషణతాసంసర్గకపవతదభావాభావత్వావచ్ఛిన్న

౨౦౨

ప్రకారకం [illegible] ప్రతిబంధకం అభావాభావస్యాతిరిక్తతామతే [illegible] ప్రతిబంధకతా యథా [illegible] ప్రతియో

[illegible] తదా [illegible] అభావాభావస్యాతిరిక్తత్వే [illegible] ప్రతిబంధకతా [illegible]

[illegible] సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగి [illegible] తద్వ్యభావ [illegible]

[illegible] తాదృశ [illegible] ప్రకారక [illegible] ప్రతిబంధక [illegible]

[illegible]

[illegible] ప్రతియోగి [illegible] సంబంధ [illegible]

[illegible] పరిష్కృతం [illegible]

[illegible]

[illegible] భావ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] అభావ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

[illegible] సంబంధ [illegible] ప్రతియోగి [illegible]

ఇయోరావంశత్వేనాం లక్షణసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాత్యంతాభావాభావత్వస్య సత్వాద్యోరదసంసర్గతాత్పర్యేణ త్యన్యోన్యాభావేనాస్తీ
తత్వాదిప్రయోగప్రసంగాత్ వాస్తవతత్సంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావరూపప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధావ్యాపకత్వాత్తత్సంబంధాభా
వేయోరావంశత్వేవస్తు తదా లక్షణసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక అత్యంతాభావేనా లక్షణసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్య సంశయదశాయాం
అయమభావోనాస్తీతివాక్యాత్ అధికరణే ఏతదభావాభావప్రతీత్యాపత్తిః కరణే లక్షణసంబంధేనైతదభావాభావవత్త్వాదిసంశయస్య
సర్వానుభవసిద్ధస్యాభావాదాపత్తేః అథైవం కాలాంతరావచ్ఛేదేన లక్షణసంబంధావచ్ఛిన్నఘటత్వాభావాభావానాస్తీతివత్ప్రతీత్యాపత్తిః ఘట-
త్వాదేర్దైశికవిశేషణతాసంబంధేనాకాశాదిధర్మతయా తత్ర సత్వాదయోరావచ్ఛిన్నఘటత్వాభావాభావానాస్తీతిప్రతీత్యాపత్తిరితి చేన్న ప్రతి
యోగితాతదభావత్వేన ప్రతీతేరభ్యుపగమాత్ ఇత్థంచ దైశికవిశేషణతాసంబంధేన సాధ్యాభావవత్వావచ్ఛిన్నవత్వం లక్షణే ఉద్దేశ్యత్వం
ఘటత్వ లక్షణసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావాభావవానాత్మత్వాదిత్యాదౌ ఘటత్వాభావవత్తాద్యశసాధ్యాభావవత్త్వేన వ్యాప్తిః
ఏతేనాయం ప్రశస్తో సాధ్యాధికరణే సాధ్యాభావస్య తదధికరణేపి సాధ్యస్య ప్రతిబధ్యప్రతిబంధకభావకల్పనా
యాం అసంభవేన ప్రతిబంధకతాఘటితలక్షణానామవ్యాప్తిరితి ఇతి వదంతి॥ ॥ ॥ ॥ ॥

శ్రీరామజయరామజయజయరామ శ్రీరామజయరామజయజయరామ శ్రీరామజయరామజయజయరామ శ్రీరామజయరామజయజయరామ

౧౦౨

తదుభయేతరవృత్త్యవృత్తిత్వవిశిష్టతరత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాయా అభావ తదుభయవృత్తి [illegible] తతయా తాదృశాభావవత్వే [illegible] [illegible] సాధ్యాభావ [illegible] సామానాధికరణ్యతావ్యభిచారః ప్రతియోగి [illegible] వ్యాపక [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకవిశేషణాత్వ [illegible] తదుభయ [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]

తన్నిష్ఠవృత్త్యవృత్తిత్వ [illegible] తదుభయ [illegible] [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] భావ [illegible] సామానాధికరణ్య [illegible] ప్రతియోగితాయాః [illegible] వ్యాప్తిరితి ॥

[illegible] ప్రతియోగితావచ్ఛేదక [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] వ్యాప్తి [illegible] అథవా [illegible] భావః తదవచ్ఛిన్న [illegible] సాధ్యాభావ [illegible] సామానాధికరణ్యతావిరహభావః ॥

విశిష్టసాధ్యానుమితిరపక్షత్వే సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వప్రతియోగితావ్యాపకత్వస్య ప్రతియోగిత్వావ్యాపకత్వోభయసత్వేపి సంబంధేఽత్ర తేన సత్వేపి నవ్యాపక
తావచ్ఛేదకసాధ్యతావచ్ఛేదకత్తత్వవ్యాపకసాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం తాదృశ ఇతి భావః॥ అథవా ప్రతియోగితా అభావీయా భావీయా అథ యత్ర
పర్యాప్తా విశిష్టాభావీయా విశిష్టావచ్ఛిన్నత్వం తాదృశప్రతియోగితా విశిష్టవ్యాపకతా వచ్ఛేదకత్వమేవ సాధ్యతావచ్ఛేదకే
(విశిష్య) ప్రతియోగితావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకేతి సాంప్రతం ... వహ్నివ్యాపకే ... విశిష్టధూమత్వాది సాధ్యతావచ్ఛేదక ... పక్షతా

సంభవః ... భావాది సాధ్యకసిద్ధితావచ్ఛిన్నః తాదృశ ... భావే విశిష్టసకలరూపవ్యక్త్యధికరణాప్రసిద్ధేః యథా
పక్షతా ... భావానామధికరణాసంభవతి తావతా ... అయం విశిష్టేతి॥ ఇదం ప్రవృత్తిసంగ్రహః

తథాభావప్రవృత్తిసంభవాత్ తదుపపాదనాంతరమాహ కిం చేతి రూపాభావేతి రూపత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావ ... సిద్ధితావిశిష్టవ్యాప్తిసా
ధ్యసకలరూపవ్యక్త్యధికరణాప్రసిద్ధిరితి తథా చ వక్ష్యమాణ ... సాధ్యాభావస్య ... అధికరణాప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తిరితి భావః యథా చ
తాదృశప్రవృత్తేః సకలరూపవత ... యత్ర సకలరూపాభావాధికరణాప్రసిద్ధ్యా ... తదా వక్ష్యమాణం
పక్షాధికరణాద్యప్రసిద్ధ్యభావస్య ... తదధికరణాప్రసిద్ధిరితి నావ్యాప్తిరితి భావః॥

శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ శ్రీరామ॥

ఇదమపి తావద్యత్పృథివీవృత్తిత్వవ్యాప్యగంధయోగ్యతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకసంబంధేన సామానాధికరణ్యసంబంధావచ్ఛిన్నసంబంధత్వేన యద్వి
యత్వవ్యాపకతావచ్ఛేదకసంబంధాభావవత్త్వం తత్ర సత్త్వాభావవత్త్వం తత్త్వావచ్ఛిన్నాభావవత్త్వం యదవచ్ఛేదకత్వం తత్రావచ్ఛేదకాభావాదితి వ్యాప్యసం
౨ బంధేతి పృథ్వీతివృత్తిత్వఘటితత్వం యుగత్వవ్యాప్యఘటితత్వం యుగతత్త్వావచ్ఛేదకాభావ పృథివీవృత్తిగంధాభావాభావానాం యదవచ్ఛేదకం యేన వైశేషికాద్యే వా
దాయత్సంబంధేనేత్యుక్తతత్సంబంధవ్యాప్యలక్షణఘటకత్వేన తద్వృత్తివాయ్యాహార్యత్వసిద్ధిరితి వ్యాప్తిసంభవః సవ్యాప్యత్వవిరహసంబంధాభావ

౧౦౪

ఇదం పృథ్వీవృత్తిగంధత్వం॥ శ్రీరామచంద్రచరణారవిందార్పణమస్తు శ్రీరామజయం యదర్పణమస్తు॥

వృత్తిగంధత్వావచ్ఛిన్నవృత్తితయా వ్యాప్యవృత్తిత్వవిశిష్టసంబంధవ్యవృత్తేః పంచమీవిషయకగంధత్వావచ్ఛిన్నలక్షణఘటకత్వవ్యాప్తి దివ్యాపకత్వేతి
వాచ్యం ప్రాచీనమతే వ్యాప్తివిషయతాసంబంధాభావానాం కాలావచ్ఛేదేన తత్త్వం తాభావాగతత్వావచ్ఛిన్నవ్యాప్యవృత్తిత్వాదితి పృథివీవృత్తి తత్త్వావిశేషం ఇదం
పృథ్వీవృత్తియోః సంబంధాభావానామేతత్ సంబంధాభావానాం పృథివ్యాం గంధాభావాభావత్వేన పృథివీవృత్తిత్వం వా వ్యాప్యవృత్తిత్వాదేః గంధత్వావచ్ఛిన్నాధికర
ణత్వం తాభావవృత్తియోగ్యత్వం తత్సంబంధేన గంధాభావవిశిష్టపృథివీసామాన్యపరత్వే వక్తవ్యమితి వాచ్యం ఏతదతివ్యాప్తివారణాయ
శాబ్దికత్వం తాభావవత్త్వం తద్వ్యాప్యవృత్తిత్వవ్యతిరేకయుతమయాతతవత్త ఏతదనుపపత్తిరిత్యాశ్రయత్వం తాభావవత్త్వే యత్త్వాదిత్యాదౌ ఏతదప్యుక్తం
త్వం తాభావవల్లక్షణఘటకత్వ అతివ్యాప్తివారణాయ సవ్యభిచారత్వం తాభావవత్త్వ తద్వ్యాప్యవృత్తిత్వే విశేషణవైయర్థ్యం తత్త్వావచ్ఛిన్నం తదేవమాక్షేపః

రూపాదిఘటితత్వే తత్త్వవిశిష్టసంసర్గతాకాభావరూపమాత్రత్వేన అప్రసిద్ధతయా త్వం తాభావఘటితతద్వ్యాప్యవృత్తిత్వే వేశే తదసంగత్యాపత్తేః పృథివీవృత్తి వృత్తి
వృత్తిత్వస్య వాయౌ గన్ధాభావాత్ తద్వ్యావృత్తేః దికాలాదిసంబన్ధేన పృథివీవృత్తిత్వస్య వృత్తిః పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య గన్ధత్వప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వే
ప్రసిద్ధిః పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాధికరణ్యత్వే ఘటాదౌ తాదృశప్రతియోగితాయాం కేవలత్వావచ్ఛేదకత్వసంభవేన పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావ
ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతావిశేషణ పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావీయత్వజలత్వాదివ్యాప్యవృత్తిప్రతియోగితాయా అతిప్రసక్తత్వావచ్ఛేదకత్వసం
భవ ఇతి వాచ్యం తత్తద్వ్యక్తిప్రతియోగితాకాభావత్త్వాయాం జలత్వాదివ్యాప్యవృత్తిప్రతియోగితాయాం వ్యాసజ్యవృత్తిగుణధర్మప్రతియోగి
తావచ్ఛేదకత్వే పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావసామాన్యే కేవలం తద్వ్యక్తిసంభవః తాదృశాభావస్య పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావత్వేన తత్తయా తద
భిన్నత్వే పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావతయా వాయుత్వాదికం తదా తత్ప్రతియోగిపృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావవతి జలాదౌ పృథివీత్వావచ్ఛిన్న
భావవిరహాత్ తయా స్వసమానాధికరణ్యత్వం ఏవం గుణధర్మస్యాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం తేన పృథివీత్వావచ్ఛిన్నతాదృశవిశిష్టాభావ
ప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వం తథా పృథివీత్వవిశిష్టవతి జలాదౌ తత్సత్వే తద్వ్యక్తిత్వప్రతియోగితావచ్ఛేదకత్వసంభవాదితి వాచ్యం విశి
ష్టాభావస్య సాధ్యత్వే తస్యావ్యాప్యసాధారణతయా సత్త్వం తత్రాపి పృథివీత్వావచ్ఛిన్నప్రతియోగ్యభావస్య వాత్రసాధ్యతయా అసం
భవాత్ తదితి గుణాదిరూపాదౌ పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య గుణాదిసాధారణతయా పృథివీత్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాసంభవ
ఇతి శిరోమణ్యుక్తదోషానవకాశః ॥ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ రామ

౧౦౪

ధ్వంసప్రాగభావావచ్ఛిన్న [illegible] వ్యాప్తి [illegible]

[illegible] వ్యాప్తిః అత్ర [illegible]

[illegible] ॥ శ్రీరామచంద్రాయ నమః ॥ శ్రీరామభద్రాయ నమః ॥

శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ ॥ శ్రీ ॥ శ్రీరామ ॥ శ్రీ ॥ శ్రీరామ జయ రామ జయ జయ రామ

[illegible] వ్యాప్తి [illegible]

[illegible] ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

శ్రీ సీతాలక్ష్మణభరతశత్రుఘ్నహనుమత్సమేత శ్రీరామచంద్రాయ పరమాత్మనే నమః ॥ శ్రీ దక్షిణామూర్తయే నమః ॥ శ్రీ వాణీ [illegible] నమః ॥

[illegible] ... ఇతి ... [illegible]

[illegible] ... ఇతి అత్రాయమాశయః ... [illegible] ... సమానాధికరణ ... [illegible]

వస్తుతో౽ఖిలానామేవ [illegible] ... సమానాధికరణానాం ... సమానాధికరణా

[illegible] ... అధికరణ ... [illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible] ॥

సకలసంబన్ధాభావాధికరణ ... [illegible] ... సంబన్ధాభావ ... [illegible]

[illegible] ... అధికరణ ... [illegible]

[illegible]

[illegible] ... సంబన్ధాభావ ... సమానాధికరణ ... [illegible]

[illegible] ॥

౧౦౮

నవృత్తిసాధ్యాభావత్వావ్యాపకం యద్యదధికరణావృత్తిత్వం తత్తదధికరణావృత్తిసాధ్యాభావత్వావ్యాపకస్వవృత్తితాకాధికరణభేదవదధికరణత్వం తాదృశః
భావపదార్థవిప్రాదిత్వాదావశ్యకత్వేనాధికరణత్వేన తథా చ యోగినా ఘటవృత్తితాయా స్వవృత్తిసాధ్యాభావత్వావ్యాపకత్వేపి యోగినాఘటవృత్తిసాధ్యాభావ
త్వవ్యాపకసమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావసాధారణతయా తద్వృత్తిత్వావ్యాప్యత్వేపి తద్యోగినాఘటాద్యేవ తాదృశం స్వావృత్తితాదివ్యాప్తిః తాదృ
శయత్కించిదధికరణావృత్తివాదావృత్తిత్వాభావవ్యాపకం వృత్త్యనవస్థితత్వేపి తాదృశం యద్వృత్తిత్వం తావదవృత్తివృత్తిత్వవ్యాపకయత్ప్రతియోగితా
కాభావేతి తాదృశవృత్తిత్వం వృత్తిత్వవ్యాప్యత్వం తేనైవ కేవలాన్వయిసాధ్యకే ప్రసక్తిః తాదృశం యద్వృత్తదధికరణావృత్తిత్వాభావకత్వేన
కేవలాన్వయిసాధ్యకే వ్యాప్తిః సంతమసత్తే తథా చ దేవతా సంస్కృతం తత్ సమానాధ్యాభావతాద్వయం తత్త్వాదిత్వాదా సకలతత్సమానాధి
కరణత్వం స్వవృత్తితాయాం తత్ర్వ్యాపకతా సాధ్యాభావత్వావ్యాపకత్వేన తద్వ్యాప్తిః అథవా స్వవృత్తిసకలసాధ్యాభావసమానాధికరణసా
ధ్యాభావతాపేక్షయా యదధికరణావృత్తిత్వం తాదృశయత్కించిదధికరణావృత్తిసకలసాధ్యాభావవత్త్వవ్యాపకత్వమిత్యాదిరర్థః ధూమాదౌ
వంహ్యభావాదౌ తాదృశం యత్కించిదధికరణం సాధ్యవత్ తద్వృత్తిసకలసాధ్యాభావసమానాధికరణాన్య సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నసాధ్యాభా
వవృత్తిత్వాభావాత్ తేన యోగినాఘటత్వాదిజన్యత్వేన తథా చ తాదృశవృత్తిత్వవ్యాప్తిః కేవలాన్వయిసాధ్యకే యత్ తత్త్వాదిత్వాదా తాదృశా
ధికరణం తద్వృత్తి సాధ్యవదధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావత్వే తద్వృత్తిసకలసాధ్యాభావసమానాధికరణత్వమేతత్స్వతద్వృత్తిత్వే యోగినా
దితి తృతీయవ్యాప్తిరహస్యం ॥ శ్రీహయగ్రీవార్పణమస్తు ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥ ॥

అథవా వ్యాపకవృత్తిసాధ్యాభావవన్నిష్ఠవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నాధికరణావృత్తిత్వం వా సాధ్యాభావవత్త్వాధికరణావృత్తిత్వం జగత ఏవ సాధ్యాభావ తద్విశిష్టాధికరణ
తయా వృత్త్యభావాదవ్యాప్తిరిత్యాప్తి కారణాద్యా వ్యాపకవృత్తిత్వం ధర్మ విశిష్టానాం తథా సత్త్వ జగత ఏవ వృత్త్యధికరణాం ధర్మావచ్ఛిన్న సాధ్యాభావవన్నిష్ఠవృత్తిత
ద్యావధర్మావచ్ఛిన్నాధికరణాం తద్విశిష్ట ఏవ దోష ఇతి అర్థే యత్తావచ్ఛేదకతా ప్రకారకత్వ రవృత్తిత దవ్యాప్యం యదవృత్త దవృత్తేర్ధర్మావిశిష్టో యః
స్వారవృత్తిత్వం వ్యవహారాధికరణాభావప్రతియోగిత్వం తత్ర ఆశ్రిత తద్రూపవృద్ధికరణాం ధర్మావచ్ఛిన్న సాధ్యాభావో యత్ తద్విశిష్టవత్తాద్యాః

ఇంచేహేతుతావచ్ఛేదకసంబంధేన యత్ సాధ్యాభావవతివృత్తిత్వ తదభావో వక్తవ్యః ఇతి సాధనేన వ్యాప్తి ౹౹౭౪౹౹

ధర్మవత్వ్యత్వం తరసాధారణాత్ తద్విశిష్టారవృత్తిత్వం తాదృశత తద్వత్వమవ్యాప్తి వృత్తిత్వం ధర్మావృత్తేః తస్య హేతుతావచ్ఛేదకత్వాద్ హేతుతావ
చ్ఛేదకభేదాంతతాదృశధర్మసాధారవృత్తితా విరహాత్ స్వవత్వం యత్ తాదృశ్యాం తేజస్త్వాధికరణాం ధర్మావచ్ఛిన్నమాత్రవృత్తి వ్యాపకవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్న ద్యాత్ర వలాద్వ
యిసాధ్యాదావ్యాప్తిరితివాచ్యం తద్యాగతి వ్యాపకవృత్తి వృత్తిత్వ ఆవ్యాపక వృత్తిత్వ వృత్తి ధర్మవ్యవృత్తి యద్రేశ్యః తద్వీశత్రవలాద్వాయి సాధ్యాస
ధ్యాభావవత్త్వవతధాతద్విధత్వ తేందేంపాం తరదా గా యవృత్తేః హేతుతావచ్ఛేదకసంబంధం యద్రేశ్య ఇతి కారణాత్ ౹౹

ధూమాభావవ్యాప్తిః ॥ ఇతి వహ్న్యభావసామానాధికరణ్యమస్తి తద్ధూమాభావ వర్తమానస్య వహ్న్యభావసమస్తి తద్వ్యాపకత్వం తత్రానధికరణత్వాదితి భావః । ఏతద్దూష
త్రింశత్సంబంధావచ్ఛిన్నతా ప్రకృత్తిత్వ్యత్వసమస్య తత్ప్రతియోగితాకాభావ ఇతి సాధ్యాభావాధికరణత్వ్యధికరణత్వేన సమయుక్తత్వాదిసాధారణం

ప్రకృత్తిత్వ్యత్వప్రతితదావిధాభావ ప్రతియోగితా యా అవచ్ఛేదకత్వ్యత్వ్యలక్షణాపత్తేః తయా వృత్తిమత్త్వానుసత్త్వేన సాధ్యాభావాధికరణాంశాం
దావృత్తిత్వాదిప్రవృత్తిత్వసామాన్యాభావవ్యాప్తికరణాధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వేన వృత్తిమత్త్వాత్త్వాదవచ్ఛిన్నసంసర్గః అత ఏవ సంబంధమ

అత్ర ధూమాభావవ్యాప్తిః సంధ్యాంశే దత్తసంబంధే సాధ్యాభావవతి కాలాదౌ వృత్తిమత్త్వాత్త్వప్రవృత్తిత్వాభావాదిత్యాశ
తిప్రసంగోవా తద్ధావసత్త్వాదినా ధ్యానసంయోగేన సమవాయేన వా అహింతాంవవ్యాప్తిః సాధ్యాభావవతిత్వేన సంబంధేన వృత్తేరప్రసక్తేః

ఇతి శబ్దాధ్యక్షాధికరణాంవృత్తిత్వ్యత్వసమస్య తత్ప్రతియోగితాకాభావ ఇతి శబ్దస్య ధూమాపరాంతరసామాన్యాభావవచ్ఛేదకసంబంధ ఇతి ఏతద్దూషణం అవస
బంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకసాధ్యాభావవ్యాకాలాదావసత్త్వేన తత్ప్రయోగాదావిశేషేణ సాధ్యాభావసమయదా యా వృత్తిమత్త్వమేవేతి సామానాధికరణ్యకాం
లాదావిత్యాదిపదాంశే యోతాదిసంబంధే విశేష్య సాంతసంబంధే ఘటత్వేన సాధ్యాభావ సామాన్యాధికరణ్యాభావవ్యాప్తికరణానంతరం తయాసిద్ధ్యాదివృత్తిమత్త్వాదికరణం
వ్యాకాలాదివిశేషణేన సాధ్యాభావకాలా అవశ్యం తాదృశవ్యాపకతా తాదృశాదివ్యాప్తిః

త్రవృత్తిత్వసాధనత్వప్రద్రవ్యత్వవ్యాపకవి తద్వ్యక్తితరాభావత్వం ద్రవ్యవృత్తత్వాభావ యోర్వా యత్ర త్వవిషే తత్ప్రతియోగిదావ్యత్వసాధ్యాభావవ
సత్వవిసాధ్యకేన యోరన్వయం వా యోర్వా యత్ర హేతుత్వత్ర తత్ర తద్వ్యవహితాభావవ్యసాధనవద వృత్తి తద్వితనిధనవమా నాధికర
ణత్వేసాభావవిశిష్టత్వభావానాదాయ ఆశ్రిత వృత్తి వ్యాప్తి వ్యాప్తిప్రసంజనసంభవత్వాశంక్య సాధ్యేతి నక్తీ వృత్తిరికరణా
ధికరణత్వనిరూపితాభావానాం వసాధనవమానాధికరణతయా తాదృశాభావప్రతియోగ్యధికరణాం జగదేవవ్యాప్యాసాధ్యతా
వచ్ఛేదకానవచ్ఛిన్నసాధ్యాభావత్వే తథా తద్విశిష్టాభావత్వాత్ అధికరణాం సాధ్యమేవ సామానాధికరణ్యాపలక్షితాభావాధిక

సాధనసమానాధికరణాత్యంతసాధ్యాభావవిశిష్టానియమ ఇతి చేత్

రణాత్వమేవ విశేష్యతయా తద్విశిష్టాధికరణాం వృత్తిత్వవిశిష్టాధికరణావృత్తి తద్భావవ్యవృత్తిత్వ వృత్తిత్వసంభవాత్
యః సాధనసమానాధికరణాత్యంతసాధనతావచ్ఛేదకసంబంధేన సాధనతావచ్ఛేదకవిశిష్టవద్వృత్తి వృత్తిత్వవిశిష్ట అనన్వయం బంధేనాధికరణ
గంధవాన్ ద్రవ్యత్వాత్ తద్విశిష్ట వ్యక్తి తద్వ్యవహితాభావ ద్రవ్యత్వవిశిష్టవృత్తివ్యాప్తి తదన్వయా సాధ్య వృత్తివృత్తిత్వ విశిష్టతద్విశేషణ
తి వ్యాప్యః సాధనతాయోర్వా సాధ్యాభావత్వాత్ వచ్ఛేదకాది వృత్తిత్వ తద్విశిష్ట ప్రత్యేక భావవ్య వ్యాపకత్వ యోర్వా తద్విశిష్ట సాధ్య
ది విశిష్ట వృత్తి వ్యాప్తి రితి వాచ్యం సాధనతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్న తద్విశిష్ట వృత్తి తద్విశిష్ట విశిష్ట వ్యాప్తి వారణాయ విశిష్ట
సాధనతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్న వృత్తిత్వావచ్ఛేదకతయా జ్ఞానవిశేషణ వ్యక్తిరిత్యాదయః

నిరూపకాభావాభ్యుపగమ[illegible]ప్రకారతయా [illegible] ఇతి వ్యాప్తిప్రసక్తేః సంయోగ[illegible]సంయోగేన [illegible] సంయోగత్వావచ్ఛిన్న
సంయోగ[illegible]భావస్య [illegible] వృత్తిత్వ[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్ట[illegible] సంయోగేన [illegible] వృత్తేః [illegible] వ్యా
ప్తిః సంయోగ[illegible] సంయోగా[illegible]భావ[illegible] ఇతి వ్యాప్తౌ [illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టాభావవత్త్వ [illegible]
[illegible] వృత్తి[illegible]

౧౦౮ ॥ అథ సాధ్య[illegible]సమానాధికరణ[illegible] సత్త్వా[illegible] వ్యాప్తి [illegible] సమానాధికరణ
[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వాభావ[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వాభావా[illegible] [illegible]
[illegible] వృత్తేః [illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వాభావప్రతియోగి[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్ట[illegible]
[illegible] ప్రతియోగి[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్ట[illegible] ప్రతియోగి[illegible]
[illegible] ప్రతి[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వా[illegible]
[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వ[illegible] ప్రతియోగి[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్ట[illegible]
[illegible] ప్రతియోగి[illegible] ఇతి వ్యాప్తౌ [illegible]
[illegible] ప్రతియోగి[illegible] వృత్తిత్వవిశిష్టసత్త్వ[illegible] ప్రతియోగి[illegible]

[illegible] సమవాయేన సంబంధేన [illegible] విశిష్ట [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] ఏవం విశిష్ట [illegible]
[illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible]
[illegible] సమవాయేన [illegible] సంబంధావచ్ఛిన్న [illegible]
[illegible]
[illegible] ఏవం [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

౧౦౯

[illegible]

= సాధ్యవద్వృత్తిత్వఘటితప్రతియోగితావచ్ఛేదకసంబంధాంశవైయర్థ్యభావః =

కరణాం సంబంధాంశనివేశనగనాన్యభావాభిన్నత్వే ప్రతియోగితావచ్ఛేదకధర్మైక్యేన సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వవిశేషణావశ్యకం త
ద్ధేతావవిశిష్టాభిన్నత్వమవ్యాహతమేవేతి వాచ్యం ఏవమపి గగనత్వాదినా గగనాభావస్య సమానాధికరణాధర్మ
తాద్విశిష్టసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకతయా అతిరిక్తాభావస్య తదభిన్నత్వేన తత్ర విశిష్టభేదఘటితత్వేన తాదృశవిశేషణా
స్యావస్యకత్వాత్ సమానాధికరణసంబంధావచ్ఛిన్నత్వవిశేషణాంశపరిత్యాగే సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వం ప్రతియోగి
తాయాం విశేష్యతత్వాద్యపి సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వరూపప్రతియోగితావచ్ఛేదకవిశేషణాంశసార్థక్యోపపాదనసం
భవాద్యసాధ్యవద్వృత్తి సాధ్యాభావవత్త్వం తద్విధినా సాధ్యాభావే ఏవ ప్రవిష్టం ఇతి రీత్యాపి దర్శితమపి ఏతేన నీలరూపవద్ఘ
టత్వావచ్ఛిన్నాభావవాన్ నీలఘటాన్యత్వాదివత్ సాధనసమానాధికరణాంశ పరిత్యాగే నీలరూపవద్ఘట ఇతి తాదృశ
నీలరూపవద్ఘటత్వాదిసాధ్యాభావఘటితసాధ్యాధికరణాప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తిరత్రాపి నిరస్తం తాదృశాభావే అతిరిక్తే చేదాసత్త్వే
నవ్యాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావస్య అలక్ష్యాణాం ఘటత్వాదేవంఘటవృత్తిత్వవిశిష్టాన్యాభావాదేరభావే సాధ్యతాయాం
తద్వదా సాధ్యాభావస్య విశిష్టాన్యాభావాదిరూపాన్యాభావానతిరిక్తతయా ఘటత్వవసాధ్యాభావస్యాపి అధికరణా
ప్రసిద్ధ్యా [illegible]ద్ధ్యేతి సాధ్యాభావత్వావిశిష్టాధికరణత్వమేవ వివక్షణీయం తదా చ పక్షే ఘటవృత్తిత్వవిశిష్టాన్యాభా

౧౧౦

వాఽభావ్యోఽనాసింత్వాదిప్రత్యయాఽభావాత్ తథాఽధికరణత్వావచ్ఛిన్నవిశిష్టాఽభావాధికరణత్వమితి నచోక్తః ఏవం చ సాధ్యసాధ
కరణో సాధ్యాభావవత్త్వేనవృత్తివిశిష్టనియమాత్ తథాఽభావ ఇతి మదస్య త్వవిశిష్టాఙ్గాఙ్గాభావాభావసాధ్యసామానాధికరణ్యస్య
ఙ్గాసాధనసమానాధికరణాఙ్గాఙ్గాభావస్య సాధ్యాభావవత్త్వవిశిష్టస్యాధికరణసమానాధికరణసాధ్యాభావ సమవాయేన వృత్తేః ప్రకృతత్వ
త్ అవ్యాప్త్యుపపత్తేః తథా విశిష్టయోః పృథక్త్వేన యథాభావసాధ్యకస్థలే అవ్యాప్యవారణాయ సంభవతి ప్రతియోగ్యధికరణావృత్తి
భావాభావవత్త్వేనా వృత్తేః వస్తుతః ఘటత్వవిశిష్టాఙ్గాఙ్గాభావో ఽత్యన్తాభావఘటత్వవిశిష్టాభావసమానాధికరణత్వసతతోయతదభావ
ఇతి ఘటత్వవిరహవిశేషణభావ ఇష్టం పక్షం చ తన్నైమిత్తికం తదధికరణం తానవచ్ఛిన్నత్వాదిత్యభావ్యాప్త్యనవకాశాత్ తన్నిదర్శ
భావవత్త్వవిశిష్టాధికరణత్వవిశిష్టానం పలం సాధ్యాభావవత్త్వేన సాధనవృత్తిత్వం తం సాధ్యాభావవత్త్వవిశిష్టాధికరణతావిశిష్టానం ప-
ఘటత్వ వృత్త్వవిశిష్టవత్త్వతద్భావవాన్ ఘటత్వవిద్యత్రసాధ్యాభావస్య ప్రవృత్త్యప్రవృత్త్యాదినా సాధనసమానాధికరణత్వయో
ప్రవృత్త్యేవ తద్ఘటత్వతత్సమానాధికరణత్వే అవ్యాప్తివారణాయ నవిశ్యమేవాస్తేవపంచ పృథక్త్వప్రవృత్తేవ త్రివృత్తత్వాదితద్వ్యాప్తిం
ప్రతావచ్ఛేదకవిశిష్టవదవృత్త్యోః ప్రవృత్తికం సాధనసమానాధికరణయోః ఘటత్వవృత్త్వవిశిష్టవద్వృత్తత్వభావమతితరపృథక్త్వవృత్తే
విశిష్టవద్వృత్తత్వభావయోరధికరణం గుణత్వవిరహ ఇతి వ్యాప్త్యతదభావే తితి వాక్యం విశిష్టస్యేతి తత్త్వాపక్షే సపలం ప్రవర్తనాత్

వ్యాప్తిప్రసంగస్య న వాంధాత్ తేనం శక్యత్వాదితి ॥ —— ॥ —— ॥ శ్రీరామచంద్రాయ పరమగురవే నమః ॥ —— ॥ —— ॥—॥

భావ తత్త్వమన్తర్భావవిశిష్ట... ఇతి ఉభయత్ర తద్వదభిన్నాభావ... సాధ్యత్వే... తద్వదభిన్నాభావ ... సాధ్య తద్విషయక... ప్రతియోగిత్వాదితి ... తద్వ్యాప్య ... సాధ్యాభావవత్ ... ఇతి ... ప్రతీకం

విశిష్టం తాం తదాభావ భావ తత్త్వమన్తర్భావ... సాధ్యాభావవదవృత్తిత్వమితి వ్యాప్తిః

తాం ... సాధ్యాభావవతి ప్రతియోగ్యవృత్తిత్వం ॥ శ్రీరామాయ గురవే పరమాత్మనే నమః ॥—॥

తదుభయాన్యతరత్వేన సాధ్యాభావ... యాన్యతరత్వాదితి భావః ... తద్భేద... సాధ్యాభావ... యాన్యతర...

... ఇతి వ్యాప్తేః పరిష్కారః

౧౧౧

ననుసాధనాధికరణానాం యేషాం పరస్పరవైశిష్ట్యాధికరణత్వం తత్రైవ యదా యత్కించిద్వ్యక్తిత్వేనాయం ధూమః తత్రైవ తద్వ్యక్తిత్వాద్వహ్నిః
ప్రత్యేకం సాధనసమానాధికరణత్వేపి సాధనవతి పరస్పరవైశిష్ట్యాధికరణత్వాభావేన తదుభయమపి తత్సాధ్యలక్షణాఘటితత్వ
త తదితరతరఘటితత్వాత్ తథా త్వే తద్వృత్తిమహాతో వృత్తిః ప్రతియోగితాయాం సాధ్యతావచ్ఛేదక వ్యాప్యవృత్తి విశేషణాం
తద్వ్యాప్త్యేవ ఏవం పవిశిష్టస్యానతిరిక్తత్వేపి పృథివ్యాదివృత్తిత్వవత్త్వం తద్విదిత్యాదౌ నోక్తరీత్యేతి వ్యాప్తిసంభవః అతత్తద్విశిష్టత్వాభావానాం
సాధనవతి ద్రవ్యాదౌ వైశిష్ట్యాధికరణత్వాభావాత్ ఏవం తాదృశకేవలాధికరణవృత్తిత్వప్రవృత్తిత్వేతద్విదానాం యోరభావత్వస్యాపి తాదృ
శవృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకయోరవదభావాంతరగతేతయోస్తద్వ్యవిరహాదవ్యాప్తిరితి నాతివ్యాప్తిసంభవః నచ ద్రవ్య = స్వాశ్రయవృత్తిః
వృత్తిత్వేతద్వివదినాన్యాభావప్రతియోగితాయాం స్వత్వాదివృత్తిత్వసాధారణాత్ తయోస్తాదృశవృత్తిత్వేతద్వివ్యాప్యతావచ్ఛేదకత్వాభావాత్
నలక్షణాఘటితత్వమితి వాచ్యం సాధనసమానాధికరణత్వే సాధ్యాభావవిశేషణాంశే ప్రతియోగితాయాం తాదృశవృత్తిత్వ
వ్యాప్యత్వవిశేషణావ్యావృత్త్యభావేన తాదృశవిశేషణాంశపరిత్యాగాత్ తద్వితీయసంబంధేనావచ్ఛిన్నవృత్తిత్వాభావాద్వృత్తిత్వసామాన్యవత్
వృత్తిత్వాభావస్యప్రతియోగితాయాం విశిష్టాదిర్వృత్తిపర్యంతాదివృత్తిత్వసాధారణాం సాధనసమానాధికరణసాధ్యాభావస్య
తాదృశాధికరణావృత్తిత్వప్రతియోగిత్వవ్యాపకతయైవ తాదృశాభావవ్యావర్తనాత్ వ్యాప్యవృత్తిధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితావిశేషణం

- సప్త -

యోఽపర్వతసంయుక్తత్వపర్వతాన్యసంయుక్తత్వోభయత్వావచ్ఛిన్నాభావస్య పర్వతాసంయుక్తఘటత్వాదౌ వర్తమా-
నస్య ధూమాభావాదావసత్త్వేపి న క్షతిః ప్రతియోగితాయాం తాదృశవృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నత్వవిశేషణేపి తాదృశాభావస్య ధూమాభావాదౌ వ్యాప్తేరవ
శ్యకతయా ఏతద్విశేషణాన్యతద్విశేషణాసత్త్వేప్యవశ్యకత్వేత వరమభావప్రతియోగితాయాం తాదృశవృత్తిత్వత్వావచ్ఛిన్నత్వవిశేష
ణాత్తద్రిసాధనాధికరణావృత్తిసాధ్యాభావస్య వహ్నిదౌ యో వివక్షణేపి ప్రథమాభావప్రతియోగితాయాం సాధ్యతావచ్ఛేద
కావచ్ఛిన్నత్వవిశేషణం పరిత్యజ్యాపి వహ్నిమద్వృత్తిత్వప్రకారకప్రమావిషయ తద్విశిష్టత్వాదౌ వాల్యాం ధ్యానమవి తత్తావచ్ఛిన్నాభావస్య
ఽవచ్ఛిన్నసాధనవత్త్వసత్త్వేపి తాదృశాభావస్యాఽవతననాన్యాది వృత్తిత్వత్వావచ్ఛేదకప్రతియోగితాకయోర్వదభావం తర్కితానాం
ప్రతియోగ్యసమానాధికరణత్వావచ్ఛిన్నాఽవచ్ఛిన్నవృత్తిత్వం ప్రత్యేకం తాదృశత్వే తత్తద్వ్యక్తిత్వేన ప్రకారతాకత్వే ఏవం తత్సాధ్యాభావాద్యభిచారాదావిశేష్యస-
త్తాత్త్వావచ్ఛిన్నాభావస్యాధికరణం తత్త్వతత్త్వవిశిష్టనిబంధనావ్యాప్తి వారణాయ యత్కించిత్సాధ్యవద్వృత్తి సాధ్యతావచ్ఛేదక-
వ్యాపకసమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావత్వేనాపి సాధ్యాభావవిశేషణాన్తరసాధ్యాభావప్రతియోగితాయాం సాధ్యవద్వృత్తి
భావీయసమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వే విశిష్టాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావీయగగనాదికాలవిశిష్టతదభా
వాభావస్య ప్రతియోగితాకత్వే ధికరణధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాదౌ యత్తదధికరణధర్మావచ్ఛిన్నసాధ్యాభావసంగ్రహాయ స

౧౧౨

సమానాధికరణం ద్విత్వసాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వస్య ౧ ద్విత్వే ... తయోః ౨ భావసాధ్యకస్థలే సాధ్యతావచ్ఛేదకస్యాపి వృత్తిమత్త్వాభావత్వావచ్ఛిన్నప్ర
తియోగితాకసాధ్యవత్త్వాభావ యత్ర సమానాధికరణం ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వాభావ ... తత్త్వాభావ ... తత్త్వవ్యాప్తత్వాభావపర్యవసానాత్ సాధ్యా
భావప్రతియోగితాయాం సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వవ్యాపకత్వవిశేషణానుపాదానే ప్రత్యయనియం ... తత్త్వ ... తత్త్వవిశిష్టవ్యాప్తత్వావచ్ఛేదకత్వాదాఘటత్వా
న్యత్వవిశిష్టత్వవ్యాప్త్యభావసాధ్యవత్త్వమంతమత్త్వస్యైవ ఘటత్వాద్వృత్తిత్వత్వావిధానా ... తత్త్వాభావసాదాయాం ... వ్యాప్తి
వాదరహితయాం ... తరపాటాకార ... త్రయ ... వృత్తిసాధనసమానాధికరణం సాధ్యాభావసమయదా యదాధికరణం
యద్వృత్తసాధనాధికరణం తద్వృత్తిసాధ్యాభావసమయదా యదాధికరణం యద్వృత్త్యంతర ... సాధ్యాభావసమయదా యదాధికరణం త్ర
... వివక్షితం ... తాదృశం ... సమానాధికరణం ... సాధి ౧ ... నాం ౧ ... దాది ౧ ... నాం ... సమానా
ధికరణం సాధ్యాభావానాం వృధికరణం ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకానాం సమయదా యద్వద్వృత్తసాధనాధికరణం తద్వృత్తితా
వృశసమయదా యద్వత్త్వస్య ... సాధ్యవతి సాధ్య ... సత్త్వాదతో లక్షణాసమన్వయః ... తత్త్వమయాంతరేతత్త్వ ... తరా
భావవాన్ ... తత్త్వాదితత్త్వాదా తాదృశం ... వృత్తిభూతం తత్త్వఘటిత సాధ్యాభావసమయదా యదాధికరణాత్వ
... సాధనాధికరణం ... వృత్తి ... తత్త్వాదిఘటిత సాధ్యాభావసమయదా యదాధికరణం ... స్యైవసత్త్వే ౧

రుక్తసంబంధేనాధికరణం వృత్తితాసంబంధావచ్ఛిన్నయావదధికరణవృత్తి తత్ర తత్ర సత్త్వేత వృత్తివృత్తితాసంబంధావచ్ఛిన్నసంబంధేనసమానా
ధికరణవృత్తివిశిష్టసత్త్వం చాత్ర సంబంధవిశేషాన్యత్వం చ విశిష్టసమానాధికరణం ధర్మావచ్ఛిన్నవృత్తితాసంబంధావచ్ఛిన్నయావదధికర
ణం వృత్తిసంబంధేనాధికరణేన తద్వత్త్వసంబంధవదేవ తాదృశసంబంధేన తద్వృత్తితద్భావవృత్తివృత్తిత్వ తాదృశతద్వత్త్వవ్యాప్యత్వత్వవిశేష
ప్రత్యేకః ప్రతియోగితావచ్ఛేదకయావదాధారం తద్వృత్తిత్వం తద్వదన్యతరాభావవానుపత్యేకవదస్తు తద్వదితి తద్వదా గగనం వర్తతే తాదృశసంబంధ
తద్వృత్తివృద్ధికరణాధేయం వినాశ్యాభావాధికరణానుయోగిరూపం తద్వయం తద్వృత్తిత్వే తత్సంబంధావచ్ఛిన్నయావదధికర
ణవృత్తిత్వ నననవ నిష్ఠః ప్రత్యేకవత్త తద్వృత్తిత్వం ప్రతియోగిత్వం తద్వృత్తి యదేవ తద్భావాదింత తద్వృత్తితద్భావత్వే తద్వదితి వ్యాప్తి
తత్త్వ చేదం నామ వాక్యం తద్విశేషాదావపర్యాప్తేః వృత్తితాసంబంధావచ్ఛిన్నాధికరణం పక్షనిష్ఠ రూపనిష్ఠాధికరణవృ
త్తితాసంబంధావచ్ఛిన్నాధికరణం తయోః గదేవ తాదృశసంబంధేన సాధ్యదర్శనే యద్వదితి తథా పర్యాప్త్యాది వృత్తితాసంబంధావాధికరణం—
యద్వృత్తిత్వ యోగ్యోర్థం తదిదం తద్వయం తద్వృత్తిసమానాధికరణ ధర్మావచ్ఛిన్నాభావ స్థితి తత్ర స్థితి స్వపర్యాప్తా
దావన తద్వత్త్వ తాదృశసంబంధేన విశేష్యదేవ తినా తి వ్యాప్తిః యద్వృత్తిత్వసంబంధేనాధికరణం వింతృప్తసత్త్వ యద్వదధికరణం వింతత్రతావచ్ఛి
న్నభూయం తద్వయం తద్వదన్యతరాభావవత్త్వం త్రాధికరణం యద్వృత్తిప్రతి వ్యాప్తిరేవ వాక్యం స్వవిశేషవదన్యత్వే తద్వదా గగనాది వృత్తితాసంబంధా

౧౧౭

భావత్వంతాంధికరణానాం యత్ర వృత్తిమత్త్వాదేరపి తదా తదేతదేతయాంతవృత్తిమయాంతర్భావేదిష్యతి తత్కాంతత్ప్రవేశనానాదావతత్ప్రవిష్టత్వే ప్రవేశం ప్రవేశనాదికం నచ ప్రదర్శితప్రతియోగ్యాదికమేవ వృత్తిమత్త్వావచ్ఛేదకత్వేన సాధనాధికరణానాం ప్రత్యేకం వృత్తిమత్త్వావచ్ఛేదకత్వ సాధనాధికరణానాం తద్విశిష్టదోషః అనవస్థావిశిష్టత్వాదావయోగ్యత్వాదావచ్ఛేదకత్వాదికరణానాం ధర్మిత్వాద్యనవచ్ఛిన్నాధికరణానాం వృత్తిమత్త్వావచ్ఛేదకతా తాదృశసంబంధేన వృత్తిమత్త్వాభావానవచ్ఛిన్నవృత్తిమత్తాయాం వృత్తిమత్త్వావచ్ఛేదకతాప్రయోజకత్వాభావేన వ్యాప్తిరసంభవః తదేతదాహ తాదృశసంబంధవిశిష్టమహాకాలత్వాదికాలావచ్ఛిన్నవృత్తిమత్త్వావచ్ఛేదకత్వవిశేషణతావిశేషణాభావతాసంబంధేనాధికరణత్వ

కాలపదమహాకాలత్వాదిసంబంధేన వృత్తిమత్త్వావచ్ఛిన్నకాలత్వవిశేషణతావిశేషణాభావతాపత్తివ్యాప్తిః తాదృశసంబంధావచ్ఛిన్నాభావపదమహాకాల

విశిష్టసంబంధేన వృత్తిమత్త్వాన్నాప్రసక్తిః

విశేషణతానాతివ్యాప్తివారణాయ సంబంధాంతమహాకాలావచ్ఛేదకసంబంధానుసరణం యద్యపి మహాకాలత్వసంబంధేనాతివ్యాప్తిస్సంభవతి వృత్తిమన్మాత్రావచ్ఛిన్న మహాకాలాంతరిక్షకాలవృత్తిత్వస్యాపి తద్వత్త్వేన తాదృశసంబంధావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదకసంబంధేన వృత్తిమత్త్వాభావప్రసక్తిః తత్వతన్త్రాంతరానుభవేన తత్త్వాల-

మాత్రవృత్తితత్త్వాలావృత్తిత్వప్రతియోగ్యభావత్వాంతాధికరణప్రసక్తానాతివ్యాప్తిః సాధనాధికరణసంబంధవదధికరణస్వరూపసంబంధాభావానవచ్ఛిన్నం

ధికరణవృత్తిప్రతియోగితానాంతరానుభవేన తాదృశాప్రసక్తావచ్ఛిన్నసాధనాధికరణవృత్తిమత్త్వకాలవృత్తివిశేషణవృత్తితత్వవచ్ఛిన్నాభావమయత

తాదృశస్వరూపాధికరణాం తత్తత్కాలవృత్తి తదభావస్య తత్తత్కాలావృత్తౌ వృత్తిమతి వర్తమానస్య సాధ్యేనాభావా నాతివ్యాప్తిరిత్య
మపిస్త్రైత్ర తాద్రూప్యేణ సంగతిరతివ్యక్తిమాత్రవృత్తిత్వవిపక్షే కాలసంసర్గాణాం అదిదదాన్యహేత్వాలత్వభావాదిపదార్థరూపః వృత్తిత్వేన తాసాధ్య
తామహానాధికరణాభావవిశేషణే నాతివ్యాప్తివారణాయ సంభవాత్ తృష్టిబహుశాని ఇతి వృత్తిమత్త్వమాత్రమాత్రవివక్షితం తదన్యత్రత్వవ్యావర్త
కత్వవిశేషణమపి వాయ్వాదినా ద్రవ్యత్వాదిమత్త్వప్రతితాదృశసంబంధేన మహాకాలవృత్తిత్వేతద్వదభావాభావస్య వృత్తిమతి భూతత్వాదే
వృత్తేఃప్రమేయత్వవత్త్వేనాతివ్యాప్తిసంభవతి కాలికసంబంధావచ్ఛిన్నమహత్త్వసంసర్గాణాం ఇదమిత్యపలక్షణాం నాన్యత్వాదిసాధ్య
కవిషయితాసంబంధేన మహత్త్వమాత్రసాధ్యాభావవదవృత్తే యదవత్తిత్వేర నాద్యేనసంబంధేన వస్తుమాత్రస్య అవృత్తేరతివ్యాప్తి
రిత్యవ్యాప్యతేన వృత్తిమద్వృత్తిత్వవిశేషణాత్కాలవృత్తిమద్వృత్తిత్వవృత్తిత్వవ్యాపకప్రతియోగితాకతద్భేదాభావస్య వృత్తిమద్వృ
త్తిత్వేనాదృవవృత్తిత్వప్రతియోగితాకత్వభేదాభావస్య వా మహాకాలవృత్తిత్వస్య మహాకాలాధికరణాదిమహాకాశాభావ
దత్వాభావసత్త్వేననిస్తారః ఏవం యద్భావాస్తిత్తా తదావద్దేదకస్య తత్ప్రతియోగితాకప్రత్యక్షమాత్రాభావ = వృత్తిపదస్య సంబం
ధాదకత్వేయద్భావత్వ ఇత్యపృత్తిమద్వృత్తిత్వస్య యద్భావత్వభేదావచ్ఛేద ఇత్యపి మాన్యం తత్తసంజ్ఞ ద్రవ్యాదిత్వస

ఇతరావ్యావర్తకత్వే విపక్షేతరాంశే తత్సమవాయాంశే [illegible] త్వప్రసిద్ధ్యా వ్యాప్తిః ॥ ౪ సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత్వే ప్రతియోగితావచ్ఛేదకతాయాం [illegible] ॥

మానత్వరూపవిపక్షలక్షణానాం తయోరవ్యాప్త్యాపత్తిః [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకత్వం [illegible]
[illegible] సాధ్య [illegible]
[illegible] వ్యాప్తిః [illegible] ॥

౧౧౪

కూపావచ్ఛి
౯౨

ఏతేనాప్రసిద్ధ [illegible] సమానాధికరణాత్యన్తాభావప్రతియోగితావచ్ఛేదకా [illegible]

సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదక [illegible] సమానాధికరణ [illegible] సాధన [illegible]
[illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకత [illegible] సాధ్యతావచ్ఛేద
[illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకప్రతియోగితా [illegible]
[illegible]
[illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నవ్యాపకతావచ్ఛేదక [illegible] ప్రతియోగితా [illegible]
[illegible] సాధన [illegible] అధికరణ [illegible]

[illegible] సాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాప్తి [illegible] ప్రతియోగితా [illegible] వ్యాప్తి [illegible]

౧. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౧౫

తద్విభావవ్యాప్యతాం వదతీతి॥ అత్ర సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నత్వేన ప్రతియోగితావిశేషణే యో అప్రసిద్ధ్యభావం ప్రసిద్ధ్యర్థం ప్రవర్తతే
వహ్నిత్వాద్యవయవసంయోగాదిత్యత్ర సంయోగసంబంధావచ్ఛిన్నవహ్నిత్వాభావే సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నవహ్నిత్వాభావయోః సాధనాధికర
ణే సంభవదేకాధికరణ్యాభావేన తదుభయ ఘటిత తత్త్వంతే వ్యాప్తిలక్షణే ఘటిత తద్విత అత్ర వ్యాప్తివిరహాది వహ్నిమాన్ ధూమాదిత్యాదౌ
సాధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధాతిరిక్తసంబంధావచ్ఛిన్నాభావకత్వే సాధ్యాప్రసిద్ధ్యా లక్షణాంఘటకతయా తద్వృత్తివహ్నిత్వావయవా వ్యతిరిక్తే
హేతౌ పూర్వోక్తే రసంభవాపత్తేః వ్యాపకతావిశిష్టతావచ్ఛేదకసంబంధేన అస్త్యభావసమవాయేన వహ్నిసంయోగేన సాధ్యసంయోగేన సాధ్యవ్యా
పకత్వసంభవే సమవాయసంబంధావచ్ఛిన్నాభావఘటితతత్త్వంతాధికరణవహ్నిత్వావయవా తిరిక్తవృత్తౌ సత్త్వేతావవ్యాప్త్యాపత్తేః ఇత్యత్ర చ
సంయోగేన సాధ్యతాయాంతేన సంబంధేన వ్యాపకతా ప్రసిద్ధ్యర్థం వ్యాపకతాఘటకాభావప్రతియోగి వైయ్యధికరణ్యాద్యవిశేషే వ్యాపకత్వ
తయా వ్యాప్యవృత్తిపదసాంకర్యమితి చేత్ వహ్నిః తద్వహ్నిః యేన సంబంధేన వ్యాపకతా తేన సంబంధేన వ్యాప్యం (స) వ్యాప్యః సాధ్యతావచ్ఛేదక
సంబంధవృత్తిత్వేన అవచ్ఛిన్నవృత్తిత్వానవ్యాప్యవృత్తిత్వనియమ సంయోగేన ధూమవహ్ని సాధ్యకే తత్సంబంధావచ్ఛిన్నధూమవత్ తద్వ
వచ్ఛిన్నాభావవ్యాధూమవత్వవచ్ఛిన్నవృత్తికతయా వ్యధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావవ్యాప్యవాప్యవృత్తిత్వేనాతివ్యాప్త్యాపత్తాః నవచ్ఛిన్నప్ర

త్రికత్వరూపవ్యాప్యవృత్తిత్వస్యైవ నిరుక్తనియమతయా ఏవమిత్యాదిపద్యసంగతిః వక్ష్యమాణానాం తద్విత్తసహోద్యాభావపదమితి తద్వ్యాపకతా
నిరుక్తాజ్యవ్యాప్యవృత్తిపదమేకత్వం సం యత్కించిత్ స్వభావసాధ్యకత్వం సం యత్కించిత్ పదమితి తత్స్వరూపాధికరణతాం యావత్ప్రవృత్తిః

కేవలాన్వయిని సత్వం యత్కించిత్ వృత్త్యభావప్రత్యభావాత్ సత్వం యత్కించిత్ పదయోర్విశిష్టవ్యాప్యవృత్తయః॥

అత్ర నిరవచ్ఛిన్నవృత్తిమత్త్వావవ్యాప్తివారణాయ రూపం తత్ర్యయోర్నవిశేషణం కేవలాన్వయిని ఇతి ఏతేన తత్తత్సాధ్యకత్వప్రవృత్తి-
సత్వేతత్ త్వదుక్తమితి సూచితం॥

గుణావాన్ప్రవృత్తత్వాదిత్యాదౌ గుణేదావదవ్యాప్యవృత్తిర్గుణో ద్రవ్యాభావవతి వృత్తిరవ్యాప్తిరిత్యత్ర హేతోర్వ్యర్థత్వాద్వ్యాప్తివారకగుణకర్మాన్యత్వవిశిష్ట
వృత్తిర్వ్యాప్యవృత్తిత్వవిశిష్టాభావకరూపవిశిష్టాధికరణతానిరూపితనిరవచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావవృత్తిత్వసాధ్యాభావవత్త్వప్రవృత్తి
త్వేన సంప్రవృత్తేవవృత్తిత్వాభావావగమేన అవ్యాప్తిప్రసంగసమాధానాయ వ్యాప్యవృత్తిరిత్యత్రప్రవృత్తత్వాధికరణే ఇత్యస్యసమాప్తిః ఇతి—

ఏవం సాధ్యవృత్తిగుణాసామాన్యత్వాభావాప్రవృత్తత్వాధికరణే అవృత్తిసాలావచ్ఛేదనవతత్త్వసాధనవ్యాప్యవృత్తిః॥ ——ఏవం॥

వ్యాప్యత్వానవచ్ఛిన్నవృత్తిత్వేవ్యాప్యవృత్తిత్వానవచ్ఛేదస యదికించిదవచ్ఛిన్నప్రతియోగిత్వవ్యాప్తేర్వాధికరణాయసాధనవతివ్యాప్య
వృత్తిత్వేనావచ్ఛేదనియతత్వాత్ తత్తవవ్యాప్యప్రసక్తేఃసాధనవతివ్యాప్యవృత్తిత్వేనావచ్ఛేదస యదికించిదవచ్ఛేదత్వాత్ తత్ప్రవృత్తేర్వ్యాప్యత్వాప
నసాధనాయసావ్యాప్యవృత్తిత్వవిశిష్టాధికరణతావ్యవచ్ఛేదసయదికించిత్తవ్యాధికృత్యగుణాదౌ వ్యాప్యవృత్తేస్సంయోగాభావస్యైవప్రవృత్తత్వ
వ్యాభావసామాన్యలక్షణాఘటితకత్వయాఘటకసాధ్యాభావకసంయోగాధికరణాతయోర్వ్యాప్యవృత్తేసంవకాలావచ్ఛేదకతావత్త్వంవ్యాప్తిత్వాద్

సాధ్యతావచ్ఛేదకసంయోగాదిసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకవ్యాపకతావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నాభావస్యాంతాధికరణే తాం యోం
విశిష్టస్య సత్త్వదతివ్యాప్తి దం ఏవం ఏరత యోం తన్నిష్ఠ న స్యాద్వశ్యక త యోం తావతా ప్యనిత్తా వ్యాప్తి వారణం సంభవాత్ తస్య
ప్యవ్యాప్యవృత్తి త్వవచ్ఛిన్న వృత్తి కాన్యత్వ వం త్వా ఖి వం తం ఇతోంబసాధ్యతావచ్ఛేదకవ్యాపకప్రతియోగితాకాంభావ ప్రతియోగిత్వ తన్నిష్ఠ సా
ధ్యతావచ్ఛేదకసంబంధావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాక త్వస్య వ్యధికరణ యుత యోం సంయోగేన సాధ్యతా యోం వృత్తి సాం ధర్మే వృత్తి
కరణం ధర్మావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకత్వస్య సంయోగేన వ్యాభావస్య అవచ్ఛిన్నవృత్తి కాన్యత యోం తవ్యాప్తిః వ తస్యత్ర యో
గ యోం శ్వేష్టదా భావవంశాదా యోవతి వ్యాప్తి వారణాం మోంధ్యం తన్నిష్ఠ తత్త్వ దేశక కాలికా వ్యాప్యవృత్తి సాధ్యకేదన
స్థలవ్యోమ వ్యాప్యవృత్తిరఖిహిం ఇతి సాంరం

స్వసమానాధికరణాత్యన్తాభావప్రతియోగిత్వసమాహ ఉక్తరూపప్రతిసంబన్ధితావచ్ఛేదకావచ్ఛిన్నత్వావచ్ఛేదకతావచ్ఛేదకరూపేత్యర్థః। అత్ర ప్రయుజ్యతే ఇతి
త్వావచ్ఛిన్నేత్యాదౌ తత్త్వదాన స్తత్త్వేత్వస్త్రావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్యాధికరణే ప్రతీతం తావచ్ఛేదకసంబన్ధేన వృత్తిత్వప్రసిద్ధిసంపా-
దకాః రూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్యాధికరణే ప్రసిద్ధిసంపాదకాః సంబన్ధవైశిష్ట్యాధికరణాన్యసంగ్రహా
భావస్య సమానాధికరణత్వవిశిష్టస్య తత్త్వోక్తప్రసిద్ధిసంపన్నత్వం వాచ్యం తద్విధత్వాదాపాదకదోషసత్త్వాయాం ఇతి వాచ్యం॥

అత్ర రూపావచ్ఛిన్నప్రతియోగితాకాభావస్య ప్రసిద్ధిసంపాదకాః ప్రకరణాభావప్రసిద్ధం తదసమానాధికరణాః
అత్ర సమయాదాయాధికరణావృత్తిత్వవిశిష్టాభావవృత్తిత్వం తథా చ ప్రయోజకత్వ తత్త్వప్రత్యక్షత్వజ్ఞానత్వాదిక వంశపాఠః॥ —౦౦॥

సంపాదకాంశోపాదానః ప్రయోజకత్వ సమయాదాయాధికరణావృత్తిత్వం ప్రతీతం తావచ్ఛేదకసంబన్ధేన తదభావస్య వృత్తిత్వత్వావచ్ఛ
ప్రతియోగితాకః ప్రతీతం తావచ్ఛేదకసంబన్ధేనవృత్తిత్వలక్షణాభావ ఇతి సంబన్ధవిత్యర్థః। అత్ర త్వవిశేషణసామానాధికరణ్యం చ
సమానాధికరణ్యస్యావ్యావృత్తిత్వం సాధ్యాభావస్య ఇవ వ్యాపకాల వృత్తిత్వస్య సమానాధికరణాభావస్యావచ్ఛిన్నాభా
వస్య సమానాధికరణ్యరూపాపత్తి కండికాలాద్యవచ్ఛేదకాంశాదిరూపవృత్తిత్వం తత్ర వర్తతే ఏవ ఇతి వాపకాలాద్యసిద్ధే

౧౧౭

నాంతివ్యాప్తి సంభవ ఇతి వాచ్యం తథాసతి ధంపప్తిదాం వఖ సప్తియం వాద్యవచ్ఛేదన ఇధూమ్ వసం యుక్త త్వావ్యభావ సత్వేన ధూం
మవాన్ వంహ్నిరితద్విదా వతి వ్యాప్తి రుక్తస్థలె ఇతి వ్యాప్తి వారణాస్యసం దూరవరాహం తత్వత్ యత్ర హిం తం తావచ్ఛేదక సం
బంధేన హిం త్వాధికరణా సాం వూం నావచ్ఛేదన తద్వృత్వస్య వివక్షిత తాన్యదితి వ్యాప్తి వృత్తి ఖారర రూవక్కా ధికరణా వచ్ఛేదన హిం తౌ
తద్వృత్తివిరహాదితి తత్సవవం ఘతి సప్తివ యం వా వచ్ఛేదన హంత్రా దివృత్తి స్వవం నాధికరణా ధవం వచ్ఛిన్న ఖగన్తం యుక్త తావ దవ్
భాం వస్యపవర్ తాం ద్యవచ్ఛేదన ధూం వం దాంవస తావిదసం భవా వత్తేః వృత్తివం ద్యుత్తి వ దనహిం. తం తావచ్ఛేదక సంబంధేన యం స్యయ
ధికరణాం తదవచ్ఛేదన తద్వృత్తిత్వవివక్షా యం వవ వ్యాప్యవృత్తి రవచ్ఛేదకా నభ్యపగమ వృధికరణాం ధవం వచ్ఛిన్న ప్రతియోగి-
తాకస్య సాం ధ్యాభావస్యం తా ధికరణా వృత్తి తావిభావస్యాధికరణాన్ నవచ్ఛిన్న తయోరసంభవస్య దువార్ తత్వత్ యందివవ్
త్తివం త్య నవచ్ఛిన్న వృత్తయోర్ యం వంత త్రా ద్యశాం భావక్షుం తాం ధికరణాం వృత్తి తావిభాం వా అనవచ్ఛిన్న తద్వృత్తా వ్యాప్తిరితి వ్యావర్
త్తి తదాం హం వం నాధికరణా స్యా వ్యాప్యవృత్తితా వక్షైవర దశ్రతదోం షనిరాం పస్సంభవతి స వం నాధికరణాం ధవం వచ్ఛిన్న
వంహార్కాం లవృత్తిత్వాభావస్య వృత్తివం త్య నవచ్ఛిన్న వృత్తిత్వ విరహాం ణాం లక్షణాన్ ఘటకత్వత్ హిం తం తావచ్ఛేదక సంబంధేన యం

ష్ట్యం దధికరణానాం తదవచ్ఛేదకతదవృత్తిత్వేకాంబదవచ్ఛిన్నతత్ప్రతియోగ్యాభావవత్త్వం తేషాం యావం తత్తద్వృత్త్యభావకూటేవవృత్తిత్వాభావా
భావచ్ఛిన్నతద్వృత్త్వవద్వృత్తిత్వప్రసంగత్తదాసాంమానాధికరణ్యస్యావ్యాప్యవృత్తిత్వేనైకత్రసత్త్వాదోషః సమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నమహాకాల
వృత్తిత్వాభావాదికాంబదవచ్ఛిన్నత్వస్యత్వవిశేషాణాంవిశేషసంబంధేన ఘటత్వాధికరణానాం ఖండకాలానామవచ్ఛేదకఘటత్వాద్వృత్తిత్వావిశేషేణ ప్రతియోగ్యభావవత్త్వా
యాం ప్రత్యేకతయాంకాలికాంలాంవృత్త్వేసాంద్విశేషవృత్తిమంధనితా ద్వృత్త్యభావస్య లక్షణాఘటకత్వేనాతివ్యాప్తివిరహాత్ సమానా
ధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నఘటత్వం యదుక్తం తద్వృత్త్యభావస్య ఘటత్వాకాశకాలాం ద్వ్యవచ్ఛేదకవృత్తిత్వం యోగ్యానాదినాయం ఘటత్వాద్వృధికర
ణానాం తదవచ్ఛేదకఘటత్వాదావృత్తేః ఉక్తప్రతియోగ్యభావవత్త్వవిరహాత్ స్థితివర్మోధనాం వచనత్వాదానలక్షణఘటకత్వా
పత్త్వవచ్ఛిన్నత్వవిరహేణ తేషాం ప్రతియోగ్యభావవతాం వృధికరణానాం ధర్మావచ్ఛిన్నతదభావత్త్వేఽవిత్వవ్యాప్యనవకాశాదతివ్యాప్తేయం సా
మానాధికరణ్యస్య వ్యాప్యవృత్తిత్వేఽపి తదవచ్ఛేదకసంబంధేన కాంబత్వదాంధాంధికరణావృత్తేయోయాయాం వం తత్తద్వృత్త్యభావ
కూటేఘటాధికరణావృత్తిత్వనిరూపకతద్భావా యదధికరణాంత ద్వ్యవచ్ఛేదకవతదంఽతత్వమితి వక్తవ్యం మహాకాలవృత్తిత్వనిరూ
పకత్వస్య సమానాధికరణధర్మావచ్ఛిన్నాభావః ఖండకాలవృత్తిః సాంధనాధికరణమహాకాలే నాస్తి తిసోక్తాతివ్యాప్తే
వకాశః సత్తాతాద్వృత్త్యభావకూటఘటాధికరణావృత్తిత్వనిరూపకత్వస్య వృధికరణాధర్మావచ్ఛిన్నాభావవత్త్వం తేషాం

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]